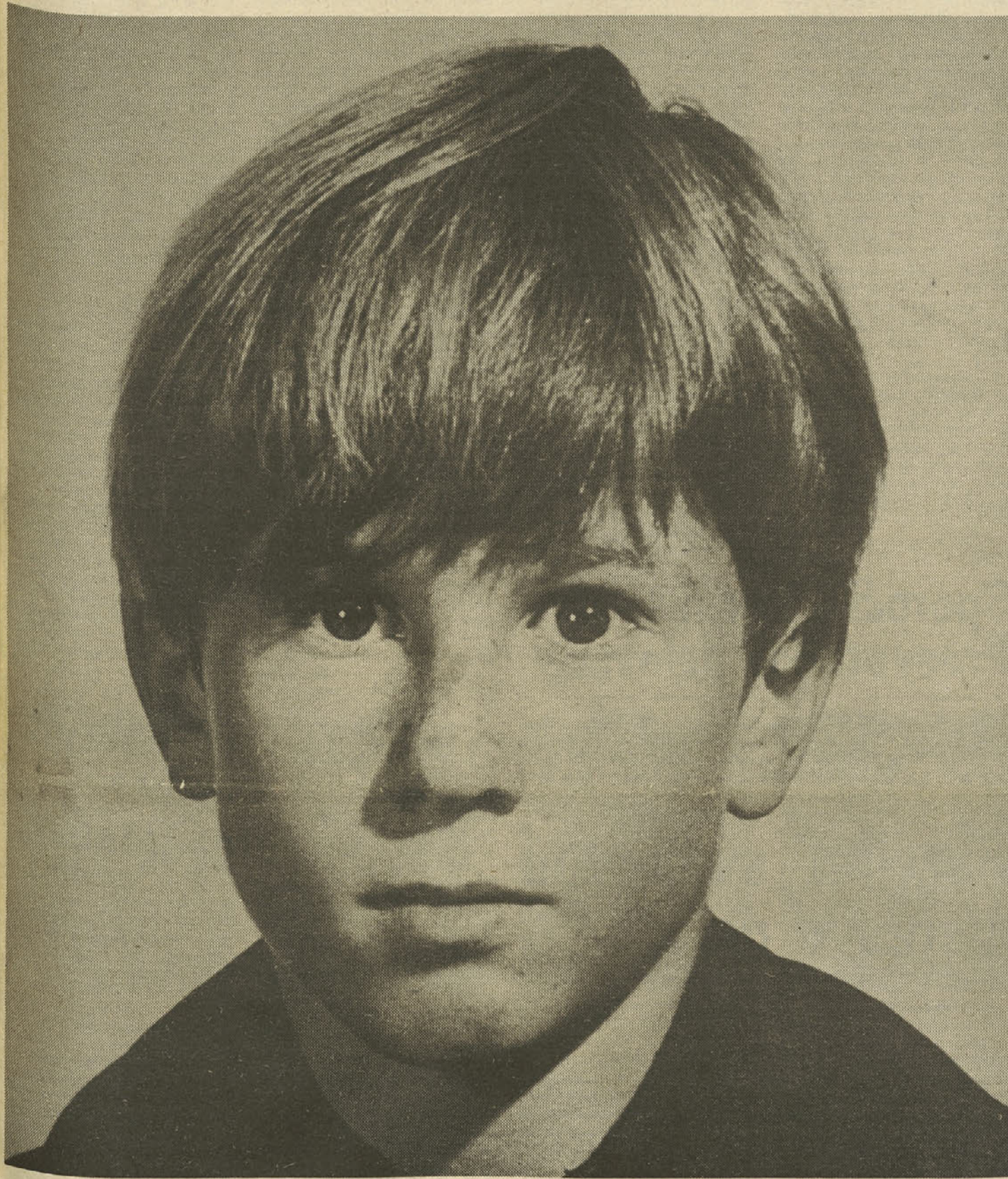

Red dela s srebrnim vencem
1974

prosvetni delavec

List delavcev v vzgojnoizobraževalnih zavodih Slovenije

Ljubljana, 6. oktobra 1978 – številka 16

Naše največje bogastvo — za vse dni?

»Otroci so naše največje bogastvo!«

Nekaj dni sem razmišljal, kaj naj napišem ob letošnjem tednu otroka. V tem tednu se spet malo glasneje pogovarjamo, kaj vse smo dali našemu otroku v preteklem letu (seveda ne pozabimo opozoriti na objektivne in subjektivne težave!), nato pa si še nastikamo, »kaj vse bi še bilo treba postoriti zanj«.

In spraševal sem se tudi, kdo sploh prebere »uvodnike«, ki imajo največkrat nadih svečanosti in načelnosti. Pri bralcih bi zbudil mnogo več pozornosti »uvodnik«, ki bi imel enega od teh naslovov: Stanarine se ne bodo podražile, Nič več vrst za golfe, Žena ustrelila moža in ljubico itd.

Torej se lahko zgodi, da bo tudi ta uvodnik že zaradi naslova imel manj bralcev.

Toda bralcem, ki so vztrajali do te vrstice, bi prav rad povedal, da moj »uvodnik«, še malo ne bo svečan in načelen.

Torej: Z otroki se tudi jaz nad vse veselim programa, ki ga je sprejel koordinacijski odbor za

letošnji teden otroka. (Se več, ne pozabimo, da je letos mednarodno leto otroka!). Naloge so porazdeljene za družbenopolitične organizacije, samoupravne interesne skupnosti, delovne organizacije, zgradili bomo nove šole, vrtce, igrišča, svoje bodo prispevali založniki, gledališča, glasbeniki, likovniki, radio, televizija, planinci, taborniki, gasilci, tehniki itd. itd.

Vsi se torej veselimo (in tudi vsak po svoje prispevamo), če odprejo novo šolo, vrtce, če izide knjig za mladino, če se filmarjem posreči nov mladinski film, televizijskem dobra oddaja za mladino...

Otroci so naše največje bogastvo...

Samo za teden dni ali za vse leto ali za vse dni...?

Odpremo nov vrtce, starši so srečni, ko dobijo v njem prostor za svojega otroka, toda štiri, petletni otrok mora odslej vstajati že pred peto uro zjutraj, največkrat le

zato, ker v materini delovni organizaciji nimajo posluha za drugačno razporeditev delovnega časa.

In tako je tu priložnost, da preidemo od lepih in načelnih besed k naši ČLOVEČNOSTI, ki je otroku ne morejo dati še tako svetle in moderne šole, vrtci, igrišča...

Otroci so naše največje bogastvo...

Večkrat pomislim in se zgrozim, koliko mater kadi med nosečnostjo (četudi je že dognano, da je to prvo zastrupljanje otroka!). In večkrat jih vidim, kako matere držijo v eni roki otroka in v drugi cigareto...

Vidim otroke, ki dan na dan živijo (in spijo!) v prostorih, v katerih njihove matere in njihovi očetj od jutra do večera puhajo strup...

Vidim jih otroke, ki so bili spočeti v alkoholizmu in ki tudi rastejo v alkoholnih hlapih...

Vidim jih, ki iz dneva v dan poslušajo neznosne prepire in preklinjanja...

Vidim jih, kako se že kot njihovi starši znajo pred svojimi vrstniki postavljati z najlepšim avtom, hladilnikom, televizorjem, hišami. Vidim otroke, ki stanujejo v velikih, lepih stanovanjih, vendar so v njih strahotno SAMI, ker so starši le malokdaj doma...

Vidim jih otroke, s katerimi se oče in mati le malokdaj pogovarjata o prebrani knjigi, o televizijski oddaji, filmu, gledališki predstavi, likovni razstavi...

In jih vidim, jih vidim...
Otroci so naše največje bogastvo...

In komu sem napisal ta uvodnik? Spet samo prosvetnim delavcem? Potem sem vključil le eno brizgalno, ki gasi požar, in to tembolj, ker učitelju nalagam preveč administrativnih nalog, namesto da bi imel kar največ časa za pravo življenje s svojim učencem.

Že davno pa je znano, da je za take »požare« potrebna kar največ — med sabo povezanih — brizgaln!
LEOPOLD SUHODOLČAN

Geza Čahuk

Odločno po začrtani poti

Pred nami je kongres slovenskih sindikatov, ki ne sme ostati le politična manifestacija, na kateri bomo sprejeli nekatere sklepe in usmeritve, potem pa nanje pozabili. Naloge, ki so nakazane v kongresnem gradivu, so hkrati izredna priložnost, da se bomo delavci iz vseh delov združenega dela dogovarjali za nadaljnje akcije. Dogovarjati in dogovoriti se moramo za reševanje mnogih vprašanj, ki so pomembna za vse delavce, čeprav morda navidez zadevajo le posamično dejavnost. Delavci v vzgojnoizobraževalni in znanstvenoraziskovalni dejavnosti smo prepričani, da se morata ti dve dejavnosti čim bolj neposredno povezati z delom v materialni proizvodnji. Zakon o združenem delu daje glede tega nove spodbude in odpira široke možnosti za resnično povezavo vzgojnoizobraževalne in znanstvenoraziskovalne dejavnosti z združenim delom. Poiskati moramo ustrezne poti, da se bodo delavci v materialni proizvodnji lahko usmerili k vzgojnoizobraževalni in znanstvenoraziskovalni dejavnosti in skupno reševali zapletena vprašanja, ki jih prinaša razvoj znanosti in tehnologije. Poleg tega je treba vzgojnoizobraževalno in znanstvenoraziskovalno dejavnost dohodkovno povezati z materialno proizvodnjo. Dohodkovni odnosi kot jih uveljavlja zakon o združenem delu, so tudi za vzgojnoizobraževalno in znanstvenoraziskovalno dejavnost bistvenega pomena. Nadaljnji razvoj, modernizacije in posodabljanje dela v teh dejavnostih ne morejo temeljiti na preživelih »stopenjsko določenih in limitiranih« ekonomskih odnosih. Rešitev problema vidimo torej le v doslednem uresničevanju zakona o združenem delu, v dogovoru o ekonomski soodvisnosti materialne in nematerialne proizvodnje. Ta spoznanja opredeljujejo in usmerjajo našo družbenopolitično dejavnost pri uveljavljanju družbeno-ekonomskih odnosov v vzgojnoizobraževalni in znanstvenoraziskovalni dejavnosti in so temeljno izhodišče za naše politične akcije. Na kongresu in tudi potem se moramo zavzemati za ustvarjanje takih samoupravnih odnosov v združenem delu, da bo delo vseh delavcev obravnavano enakovredno in enakopravno pri ustvarjanju nove vrednosti. Nadaljnji razvoj družbenoekonomskih odnosov je mogoč le, če spoznamo in upoštevamo, da je v vsaki na novo ustvarjeni vrednosti tudi del vzgojnoizobraževalnega in raziskovalnega dela.

Programska usmeritev, ki jo je pred nedavnim sprejela skupščina republiškega odbora Sindikata delavcev vzgojnoizobraževalne in znanstvenoraziskovalne dejavnosti, vsebuje kot temeljni nalogi dograjevanje samoupravne organiziranosti in reševanje dohodkovnih odnosov po določilih zakona o združenem delu. Iz podrobnejše opredelitve obeh nalog je razvidno, da bo potrebna velika politična dejavnost osnovnih organizacij sindikata. Vedeti moramo, da nihče namesto nas ne bo opravil tistih nalog, ki jih moramo opraviti sami. Politično delo in mobilizacija osnovnih organizacij sindikata morata biti usmerjena predvsem v uresničevanje ustavne vloge sindikata in s tem v uresničevanje zakona o združenem delu. Prav to pa želimo doseči in to zadošča našim neposrednim interesom. Interesi delavcev v vzgojnoizobraževalni in znanstvenoraziskovalni dejavnosti niso in ne morejo biti različni od interesov, ki si jih je začrtal delavski razred pri oblikovanju samoupravne družbenopolitične ureditve. Pomembno pa je, kako smo pripravljeni in sposobni usklajeno reševati pereča vprašanja v naših dejavnostih in v drugih delih združenega dela. Pri tem ne smemo zamujati, saj bi imelo to negativne posledice. Naša aktivna vloga je torej prav v tem, da bomo sposobni pravočasno in ustvarjalno sodelovati pri reševanju vseh družbeno pomembnih vprašanj v vzgojnoizobraževalni in znanstvenoraziskovalni dejavnosti. Ne smemo zaostajati niti pri izpopolnjevanju samoupravne organiziranosti in sistema nagrajevanja po delu in delovnih dosežkih. Poleg dohodkovnih odnosov sta ti dve nalogi bistvenega pomena za nadaljnji razvoj in kakovostno opravljanje nalog, zato morata imeti prednost. Ne moremo in ne smemo se zadovoljiti s formalnimi rešitvami, ki so bile v prvem obdobju uresničevanja zakona o združenem delu morda preveč na hitro sprejete. Nič več ne razmišljamo o vračanju na stari preživel sistem plačevanja, saj smo spoznali, da je delovni prispevek posameznika ali skupine mogoče in potrebno ugotavljati. Prepričani smo se, da nas samo tako načelo nagrajevanja oddaljuje od administrativnega določanja plač po delovnem mestu in s tem tudi od uradniškega odnosa do dela in nas usmerja k svobodnemu ustvarjanju in enakopravnemu položaju z delavci v drugih delih združenega dela. To je tudi pot, po kateri bomo hitreje in najbolj učinkovito reševali perečo kadrovsko problematiko, ki se je pojavila zlasti zaradi neustreznih družbenoekonomskih odnosov do vzgojnoizobraževalne in raziskovalne dejavnosti.

Skrb za življenjske in delovne razmere delavcev mora biti ena izmed pomembnih nalog sindikata. Posebno pomembna je pomoč pri reševanju stanovanjskih problemov mladih strokovnjakov, ki se želijo zaposliti v vzgojnoizobraževalnih in znanstvenoraziskovalnih delovnih organizacijah. Pri tem smo bili doslej premalo učinkoviti. Mladi strokovnjaki mnogokrat odhajajo v druge dejavnosti, kjer opravljajo manj zahtevne in tudi družbeno manj pomembne naloge, samo zato, ker so jim tam pomagali, da so si priskrbeli stanovanje. Tudi to je eno izmed pomembnih vprašanj, ki zahteva uveljavitev takih dohodkovnih odnosov, v katerih bodo imele vse dejavnosti enake možnosti.

Strokovna in politična pripravljenost delavcev v vzgojnoizobraževalni dejavnosti za izvajanje nalog in smotrov usmerjenega izobraževanja je prav tako pomembna naloga, ki ji morajo osnovne organizacije sindikata posvetiti posebno pozornost. Skupaj s strokovnimi organi moramo sprejeti odgovornost, da bomo izoblikovali in tudi uresničevali tak sistem strokovnega izobraževanja, kakršen bo v resnici zagotavljal potrebe združenega dela. Vsa ta in še mnoga druga vprašanja bomo na kongresu in v naslednjem mandatnem obdobju reševali po začrtani poti, ki jo na kongresu želimo še bolj osvetliti in potrditi.

Priznanja sindikata

Zaslужnim sindikalnim delavcem na področju znanosti visokega šolstva so na seji izvršnega odbora republiškega odbora podelili plakete Sindikata delavcev družbenih dejavnosti Jugoslavije:

TILKI BLAHA za izredno zavzeto delo na področju izobraževanja in znanosti. Neutrudno in ustvarjalno si je prizadevala za preobrazbo vzgoje in izobraževanja ter z osebnim zgledom in bogatimi izkušnjami obogatila razvoj tega področja. Odgovorno in idejno predano je opravljala več zadolžitvev in nalog v republiškem svetu ZSS, v Zvezi sindikatov Jugoslavije, v Republiški konferenci SZDL, v Zvezi skupnosti za zaposlovanje in druge.

— **FRANCIJU PIVCU**, prodekanu Pedagoške akademije v Mariboru, ki je začel prizadevanje in uspešno delovati v sindikatu že kot mladinec. Posebno pomembno je njegovo delo pri uresničevanju vloge sindikata v visokem šolstvu, zlasti v občinskem odboru sindikata delavcev znanosti in visokega šolstva v Mariboru. S svojo ustvarjalnostjo je vplival na razvoj samoupravljanja na Univerzi v Mariboru, dela pa tudi v drugih družbenopolitičnih organizacijah, zlasti v SZDL.

— **METKI REČNIK**, sekretarki republiškega odbora Sindikata znanosti in visokega šolstva za izredno delavnost, zlasti pri urejanju družbenoekonomskih odnosov v družbenih dejavnostih ter utrjevanju in razvijanju ustavne vloge samoupravnih interesnih skupnosti. Pri sindikalnem delu v visokem šolstvu in v raziskovalni dejavnosti je idejno in organizacijsko izpeljala mnoge pomembne naloge in načrte. Iskreno čestitamo!

Sindikat v številkah

Med 19 sindikati Zveze sindikatov SR Slovenije, ustanovljenimi s statutarim dogovorom o organiziranosti in delovanju sindikatov na 8. kongresu ZS Slovenije, sta bila tudi Sindikat delavcev vzgoje in izobraževanja in Sindikat delavcev znanosti in visokega šolstva.

Sindikat delavcev vzgoje in izobraževanja Slovenije je imel okoli 30.000 članov, delavcev vzgojno-izobraževalnih zavodov, osnovnih, poklicnih in srednjih šol, delavskih univerz in domov za učence in študente. Republiški odbor je sestavljalo 89 delegatov iz 56 občinskih odborov sindikata.

Sindikat delavcev znanosti in visokega šolstva je združeval 6187 članov, organiziranih v 87 osnovnih organizacijah. Med temi je bilo 45 osnovnih organizacij sindikata s 3262 člani v visokem šolstvu ter 42 osnovnih organizacij sindikata z 2922 člani v raziskovalni dejavnosti. Republiški odbor je štel 45 članov.

Novi Sindikat delavcev vzgoje, izobraževanja in znanosti Slovenije združuje oba in ima približno 36.000 članov. Novi republiški odbor ne sestavlja preprosto združeno število prejšnjih delegatskih mest, temveč je preudarno manjši: ima 50 članov iz 12 pokrajinskih območij.

Obvestilo

Rdeči križ Slovenije vabi občane in delovne ljudi navedenih občin in krajev, da se udeležijo krvodajalskih akcij v mesecu OKTOBRU 1978. Prijave sprejema občinski odbor Rdečega križa, v delovnih organizacijah pa aktivisti RK, odgovoren za krvodajalstvo.

Kri je nenadomestljivo zdravilo. Dajte jo danes, morda jo boste že jutri potrebovali. Dajanje krvi je odraz človečnosti in zato tudi eno izmed meril naše solidarnosti do sebe in drugih.

OKTOBER 1978

AJDOVŠČINA	9., 10., 11., 12., 13.
BREŽICE	17., 18.
KRŠKO	19., 20.
LITUA	22., 23.
ŽUŽEMBERK	25.
MIRNA	26.
TREBNJE	27.
MOKRONOG	28.
TRZİČ	31.

RDEČI KRIŽ SLOVENIJE

prosvetni delavec

List izdajata republiški odbor Sindikata delavcev vzgoje in izobraževanja in Izobraževalna skupnost SRS — Izhaja štiri-najstrednjo med šolskim letom — Ureja uredniški odbor. Direktor in glavni urednik Rudi Lešnik, odgovorna urednica Marjana Kunej, tehnična urednica Tea Dominko.

Naslov uredništva: Ljubljana, Poljanski nasip 28, tel.: 315-585. Naslov uprave: Ljubljana, Naborjeva 1/1, telefon 22-284, poštni predal 355-VII.

Rokopisov in fotografij ne vračamo, posamezni izvod 4 din. Letna naročnina: 80 din za posameznike, za šole in druge ustanove 140 din. Št. tek. računa 50101-603-46509. Tiska ČZP Ljudska pravica. YU ISSN 0033-1643. Po mnenju Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje je list »Prosvetni delavec« prost temeljnega davka od prometa proizvodov (glej 7. točko 1. odstavka 36. člena zakona o obdavčenju proizvodov in storitev v prometu).

Znanje, načrtnost in odgovornost

Republiški odbor Sindikata delavcev vzgoje, izobraževanja in znanosti je sprejel svojo programsko usmeritev. Temeljna naloga sindikata je nenehna boj za to, da bi bili delavci tega področja resnični gospodarji sredstev, razmer in dosežkov svojega dela in si tako ustvarili enakovreden družbenoekonomski položaj v združenem delu. Najvažnejše je delo v osnovnih organizacijah sindikata, zato je treba spodbujati in usposabljanje delavcev, da bodo z delom in samoupravljanjem tudi zgradili družbenoekonomski temelj neposredne svobodne menjave dela. Krepitev je treba stike med izvajalci in uporabniki, da se bodo zavedali svojih potreb, obveznosti, pravic in odgovornosti. Ne gre le za dogovarjanje pri izvajanju vzgojnega procesa, temveč tudi za nenehno, načrtno interdisciplinarno povezovanje izvajalcev raziskovalnih projektov in smotrno načrtovanje dela za uresničitev vzgojnih, izobraževalnih in raziskovalnih nalog. Dogovori morajo biti sprejeti pravočasno na vseh ravneh, kajti precej slabše je spreminjati načrte, kakor pa pravočasno dobro načrtovati. Sindikati naj odločno zahtevajo povsod, da delavci v vzgojnoizobraževalnih in raziskovalnih organizacijah pravočasno pripravijo svoje srednjeročne in dolgoročne načrte razvoja in dela. Spoštovati je treba načelo celostnega in hkratnega načrtovanja ob poznavanju stvarnih materialnih možnosti, ki

jih združeno delo lahko zagotavlja za uresničitev teh načrtov. Ob tem je treba s svobodno menjavo dela v samoupravnih interesnih skupnostih zadostiti vsem tistim potrebam in interesom, ki jih še ni možno uresničiti z neposredno menjavo dela.

Sindikati bodo še nadalje spodbujali uresničevanje zakona o združenem delu, delitev osebnega dohodka po delu in dosežkih. To je eno temeljnih vprašanj za uresničitev dobrih samoupravnih odnosov na tem področju združenega dela.

Preobrazba vzgajanja in izobraževanja je tudi zadeva sindikatov, zato je treba povsod pozorno spremljati in spodbujati uvajanje in dopolnjevanje skupnih programskih osnov usmerjenega izobraževanja. Le tako bo mogoče preprečiti nepotrebne zaostanke in zagotoviti primerne možnosti za vsestranski razvoj samoupravljalčeve osebnosti. To pa pomeni obenem veliko obveznost za vse delavce tega področja, da se vztrajno dopolnilno izobražujejo in usposabljujejo, da bodo kos odgovornim nalogam. Ni vseeno, kako vzgajamo naše strokovnjake: usposobiti je treba dobre strokovne delavce, ki se hkrati zavedajo odgovornosti svojega dela. To ne morejo biti le ozko specializirani strokovnjaki, temveč široki družbeno-kulturno razgledani ljudje, predani samoupravnemu razvoju. Napak bi bilo, če bi zanemarjali humanistično vsebino izobraževanja, zato je treba po-

skrbeti za primerno vzgojo s področja zgodovine, materinščine, marksizma, samoupravljanja in drugo splošno znanje.

Republiški odbor Sindikata delavcev vzgoje, izobraževanja in znanosti pričakuje, da bodo temeljne spodbude za delo izvirale iz živahne dejavnosti osnovnih organizacij. Poleg že omenjenega bo pomembno tudi delo pri spremembah in dopolnitvah zakona o osnovni šoli, zakona o visokem šolstvu, novega zakona o usmerjenem izobraževanju in zakona o skupnih osnovah svobodne menjave dela. Ob tem so razpravljalci opozorili, da ni mogoče usmerjenega izobraževanja obravnavati ločeno po posameznih stopnjah, čeprav je zdaj poglavitno, da se uveljavijo skupne programske osnove na začetku usmerjenega izobraževanja. Reforma je celostna zadeva zato je treba obravnavati ves sistem vzgajanja in izobraževanja. Nerešeno je ostalo tudi

vprašanje pedagoških delavcev v vzgojno-izobraževalnih zavodih, ki bi potrebovali višjo izobrazbo in tudi možnosti za napredovanje v svoji stroki.

Za dobro reševanje vprašanj, ki naj jih rešuje sindikat, za boljše delo in ustvarjanje resničnih samoupravnih odnosov je pomembno dobro vsestransko obveščanje, družbenopolitično in strokovno. »Prosvetni delavec« je list, ki naj opravlja to nalogo, seveda, ob čim boljših stikih z vsemi delavci. Zda so sklenili, da bo republiški odbor Sindikata delavcev vzgoje, izobraževanja in znanosti skupaj z izobraževalno skupnostjo Slovenije izdajatelj tega časnika. Verjetno pa ne bi bilo napak, če bi se k temu pridružile še skupnost otroškega varstva ter kulturna in raziskovalna skupnost, da bi časnik v resnici dobil vsebino ki bi ustrezala interesom in potrebam delavcem tega področja. L. R.

Knjige za koroške Slovence

Letošnjega junija smo končali v Zasavju akcijo zbiranja knjig za koroške Slovence, ki je potekala v Hrastniku, Trbovljah in Zagorju že od pomladi. V akciji so pomagali predvsem šolarji, vodili pa so jo slavisti oziroma Slavistično društvo Zasavje.

Povezali smo se s tajnikom Zveze slovenskih organizacij na Koroškem inž. Feliksom Wieserjem, ki je ob izročitvi knjig na Dolu pri Hrastniku organiziral tudi obisk mladih Korošcev. Avtobus je pripeljal dva otroška zbora, ki sta nas prepričala, da naša beseda onstran meje ne bo pozabljena. Inž. Feliks Wieser je dejal: »Za nas, Korošce, so te knjige in podobna srečanja velikega pomena.«

Gotovo je naloga vseh zavednih Slovencev onstran meje, da tudi s knjigo utrjujejo možnosti za obstoj slovenščine. Pa tudi akcija SZDL Slovenije za izboljšanje položaja knjige vključuje posredovanje slovenske knjige zunaj meja naše republike.

Štiri tisoč znanih knjig, namenjenih predšolskim otrokom, šolarjem in odraslim, je dokazovalo o resničnem povezovanju slovenske narodne skupnosti z matično domovino. Z velikim veseljem so pregledovali zbirke Moje knjižnice, Zlate knjige, Velike in male slikanice, Prešernove družbe do Klasja in žepne knjige. Vsak učenec je podaril

eno knjigo, organizirali so tudi akcijo med občani — s podporo komisije za predkongresno dejavnost — ponekod pa so zbrali in kupili nove knjige. Pogled na razstavljene knjige ob nastopajočih otrocih je bil res veličasten. »Če bi vedel, bi dal še eno knjigo«, je zapisal šestsošolec v svojem razrednem časopisu. Misel, ki veliko pove.

Mladi delegati iz vsega Zasavja so na srečanju predlagali naj bi se ta akcija v letu knjige razširila še po drugih krajih Slovenije. Pionirske organizacije na šolah bi jo lahko uvrstile v svoje načrte že na začetku šolskega leta.

FANČI MOLJK

Zagotoviti dober začetek

V skupni programski osnovi na začetku srednjega usmerjenega izobraževanja je treba posebno skrbno izpeljati proizvodno-tehničnega področja, naravoslovnih predmetov ter obrambe in zaščite. To so vzgojnoizobraževalna področja, ki zahtevajo veliko praktičnega dela, poskušanja in prikazovanja. Učenci morajo sodelovati — delati. To pa zahteva tudi drugače urejene učilnice. Razmere danes niso dobre, saj jih med 245 srednjimi šolami v prvem letniku nima pouka fizike 69, kemije 121, biologije 170 in proizvodno-tehničnega pouka 145. Ob teh podatkih so se resnično zamislili na pretekli seji izvršnega odbora Izobraževalne skupnosti Slovenije, saj je zdaj treba zagotoviti čim bolj enakovreden in dober začetek vsem učencem v prehodu na usmerjeno izobraževanje v enotni skupni programski osnovi.

Po dogovoru je bilo določeno, da bi letos namenili okoli 63 milijonov dinarjev prav za navedena programska področja; to pa ne bo dovolj. Treba je gospodarno ravnati, da bi dosegli kar največ. Posebno delovna skupina Zavoda SR Slovenije za šolstvo je s strokovnjaki izobraževalne skupnosti pripravila načrt za uresničitev vzgojnoizobraževalnih načrtov ter opremo ustreznih prostorov. To bo mogoče uresničiti le tedaj, če bodo učitelji iskali prožne oblike dela, tako da bodo uvažali strnjene sklope učnih ur, izmenski pouk, skupinski pouk — tečajni red dela idr. Ob tem je treba skrbno izrabiti prostore, da bodo vedno zasedeni; to je mogoče zlasti v dobro organiziranih centrih usmerjenega izobraževanja ob skrbnem skupnem načrtovanju dela in opremljanju skupnih učilnic. Tisti, ki bodo zmogli dobro rešiti ta vprašanja, naj bi imeli tudi prednost pri uporabi predvidenega denarja. L. R.

Sporočilo uprave Prosvetnega delavca

Te dni smo ponovno razposlali položnice naročnikom, nekaterim že četrtič, ki še vedno niso poravnali naročnine niti za to leto niti za leti 1976 in 1978. Prosimo jih, da nam nakažejo naročnino še do konca oktobra, kajti po 1. 11. 1978 sedanje položnice ne bodo več uporabne.

Razvijati svobodno menjavo dela

Republiški komite za vzgojo in izobraževanje je pred nedavnim — prvič v novi sestavi — pod vodstvom predsednice Majde Poljanškove razpravljal in ocenil dosedanje uresničevanje srednjeročnih načrtov na področju vzgoje in izobraževanja. Ob tem so razpravljalci menili, da je treba posvetiti večjo pozornost svobodni menjavi dela, opozorili so tudi na skrb za pravočasno in primerno usposabljanje pedagoških delavcev, še posebno za tista področja, ki jih razvijamo po novih zahtevah usmerjenega izobraževanja.

V zavzeti razpravi so poudarili, da je treba dohodek vzgojnoizobraževalne organizacije načrtovati celostno, zagotavljati pa ga mora več partnerjev. Spregovorili so tudi o tem, da bo morala imeti nova šola zagotovljen denar za svojo dejavnost. Da bo razvoj usmerjenega izobraževanja hitrejši in temeljitejši, bo treba razvijati posebne izobraževalne skupnosti za družbene dejavnosti. Posebno skrb bo treba posvetiti razvoju pedagoškega šolstva; za to naj bi si bolj kot doslej prizadevali podpisniki družbenega dogovora.

Člani komiteja so ocenili tudi novi sistem solidarnosti za osnovno šolstvo, ki ga pripravljajo, in načrte za poučevanje tujih jezikov v osnovni in srednji šoli.

V razpravi o tem, ali nam sistem ponuja možnosti za boljše reševanje vprašanj osnovnega šolstva za danes in v prihodnje, so bile poudarjene razlike v zmogljivostih posameznih občin; to bo treba reševati posamično in upoštevati, da dosedanjega sistema ne moremo spremeniti, saj je predviden za petletno obdobje. Gre za to, da »nerazvitost« ni trajna, da se ra-

zmere spreminjajo in da nesorazmerje gibanja dohodkov povzroča »okvare« pri solidarnosti. Kot kaže, bo treba spremeniti zakonodajo glede na obseg in strukturo zajamčenih načrtov. Gre za to, da vsi družbeni dokumenti zahtevajo drugačno podobo osnovne šole, ki bo imela razširjeno področje svobodnih dejavnosti in dodatne programe; za to bo potreben še dodaten denar.

Ob tem je bila poudarjena potreba po podružbljanju šole, po dialogu med šolo in občani ter po bližjem sodelovanju in dogovarjanju.

O načrtih za poučevanje tujih jezikov v osnovni in srednji šoli so razpravljalci menili, da je treba vsem otrokom po osnovni šoli zagotoviti, da se bodo istega tujega jezika učili tudi v usmerjenem izobraževanju in podpreti praktične izbirne programe, ki omogočajo pestrost. Učenje tujega jezika, so poudarili razpravljalci, je treba obravnavati z dveh vidikov, in sicer — kot element splošne izobrazbe in kot element strokovne izobrazbe (ali kot pogoj za opravljanje dela). Ob tem so poudarili, da je treba izrabiti vse možnosti, ki jih lahko dajo filozofska fakulteta, delavske univerze (za Ljubljano tudi Pionirski dom za področje osnovne šole) in hkrati oživitve in pripraviti razprave o tem v občinskih izobraževalnih skupnostih. V razpravah naj sodelujejo združeno delo, starši, družbeno politične organizacije in gospodarska zbornica, ki ima zbrane podatke o tem, koliko potrebujejo znanje jezikov v gospodarstvu. Uresničitev te zamisli bo prevzela Izobraževalna skupnost Slovenije z občinskimi izobraževalnimi skupnostmi. T. D.

Nov republiški odbor Sindikata delavcev vzgoje, izobraževanja in znanosti

Na skupščini, ko sta se združila Sindikat delavcev vzgoje in izobraževanja in Sindikat delavcev znanosti in visokega šolstva, so izvolili 11-članski izvršni odbor republiškega odbora novega sindikata:

GEZA ČAHUK, ravnatelj Osnovne šole Trnovo, predsednik

MIROSLAVA GEČ-KOROŠEC, profesorica višje pravne šole Maribor, podpredsednica

METKA REČNIK, Zveza sindikatov Slovenije, sekretarka **NUŠA HAFNER**, učiteljica na Osnovni šoli Trzič,

SAŠO ISAKOVIČ, inž. gradbeništva na Zavodu za raziskovanje materiala Ljubljana,

MILKA NOVAK, predavateljica Poklicne šole Domžale, **ZMAGA OBŠTETER**, učiteljica na DU BORIS KIDRIČ Ljubljana

LOJZE PAJK, vzgojitelj v Dijaškem domu TSS Ljubljana **VALENTIN PIVK**, ravnatelj Gimnazije v Kopru

FRANČ VODOPIVEC, ravnatelj Osnovne šole Kozara v Novi Gorici

IVANKA VRTARIČ, vzgojiteljica VVZ Ciciban v Ljubljani. Novemu odboru želimo dosti uspešnega dela pri reševanju zahtevnih nalog!

Naši pogovori z delegati 9. kongresa Zveze sindikatov Slovenije

Zrcalo sedanjosti in snovanj

Še dobrih štirinajst dni nas loči od 9. kongresa Zveze sindikatov Slovenije. Na skupščinah občinskih svetov ZSS je bilo izvoljenih 38 delegatov s področja vzgoje, izobraževanja in znanosti. Nekateri izmed njih smo zaprosili za kratek predkongresni pogovor. Zanimalo nas je, katera vprašanja so posebno pereča na njihovem strokovnem področju ali v okolju, kjer delajo in živijo. Ali bodo o tem razpravljali tudi na kongresu?

VEČ POVEZAVE Z OSNOVNO ŠOLO

DANICA GRABNER, delegatka občine Žalec, dela že enajsto leto v Vzgojnovarstvenem zavodu Janko Herman v Žalcu kot vzgojiteljica in vodja oddelka. V organizaciji, kjer dela, je že kmalu začela sodelovati pri družbenopolitičnem delu. V sindikatu dela pet let; je delegatka družbenopolitičnega zbora skupščine občine Žalec in članica predsedstva občinskega sveta Zveze sindikatov Slovenije. Ukvarja se tudi s kulturnoprosvetnim delom: je članica amaterskega ženskega pevskega zbora Griže, sodeluje pri »potujočem vrtcu«, v lutkarski skupini in drugod.

Med vprašanji, ki povzročajo delavcem na področju vzgoje in varstva na območju žalske občine največ preglavic, je našla: pridobivanje novih mest in razvijanje različnih oblik dela z vsemi otroki v krajevni skupnosti, varstvo dojenčkov, organiziranje razvojnih oddelkov za duševno ali telesno prizadete otroke in vključevanje kmečkih otrok v organizirano predšolsko vzgojo. Zavezajo se za celoletno malo šolo, ker nastaja preveč razlik med otroki, ki obiskujejo celoletno in 120-urno pripravo na šolo. Vsem petletnim otrokom je treba zagotoviti vsaj 80-urni vzgojni program — je poudarila.

Danica Grabner

Govorimo o tem, da sta vzgoja in izobraževanje nenehni proces, ki se začne že v najnežnejši otroški dobi in da sta v teh letih še najbolj pomembna. Zato smo vprašali Anico Grabnarjevo tudi tole: Ali lahko ocenite, kako se je v zadnjih letih izboljšala kakovost dela v vzgojnovarstvenih organizacijah? Takole nam je odgovorila:

Dokazano je, da je napredovanje otrok v osnovni šoli zelo odvisno od materialne in kulturne stopnje družine ter predvsem od otrokove predšolske vzgoje.

Predšolska vzgoja ni le velikega socialnega pomena za izenačevanje starih možnosti otrok, marveč je zelo pomembna tudi s stališča smotrov socialistične vzgoje, postavljanja temeljev za poznejše marksistično izobraževanje, za intelektualno in čustveno vzgojo, s katero se razvijajo zanimanja, stališča, nagnjenja, privrženost, domoljubna čustva in druge lastnosti socialistične osebnosti.

Izboljšanje kakovosti dela se kaže v notranji organiziranosti vzgojnovarstvenih zavodov, v opremljenosti (s pohištvo, igračami, vzgojnimi pripomočki, ki jih neredko izdelujejo zelo domačinske vzgojiteljice same).

Zelo so se izboljšale tudi kadrovske razmere (več vzgojiteljic, varuhinj, boljša delitev dela vodstvenih delavcev) pa tudi kakovost dela z boljšim načrtovanjem, posvečanjem pozornosti vsem vzgojnim področjem, z odprtostjo predšolskih ustanov navzven, z delom s starši (predvsem pri povezovanju družbene in družinske vzgoje), z uvajanjem novih dejavnosti za otroke (tekmovanje za športno otoko.

Čutimo pa vrzel pri povezovanju z osnovno šolo. Pričakujemo, da se bo to izboljšalo, ker smo se združili z osnovnimi šolami v enotno vzgojnoizobraževalno organizacijo. Glede na samostojno načrtovanje oblik in vsebine dela z otroki do šestega leta (vzgojni načrti je izdelan samo za malo šolo) ima vzgojiteljica veliko odgovornost za oblikovanje mlade osebnosti. Ko govorimo o marksističnem izobraževanju, o socialistično in idejno usmerjeni vzgoji našega mladega rodu, bi morali zagotoviti primerno izobrazbo predvsem vzgojiteljem. Vse vzgojiteljice v Sloveniji čutimo, da s srednjo izobrazbo ne bomo kos tem nalogam. Nujno je razmisliti o dodatnem izobraževanju vzgojiteljic v stroki, predvsem pa z rednim šolanjem zagotoviti sposobne kadre.

DA BI NAREDILI VEČ IN BOLJE

ANICA RAJHOVA, predmetna učiteljica na Osnovni šoli Narodnega heroja Vinka Megla — Tomaž pri Ormožu, je ob začetku našega pogovora poudarila, kolikšno je breme odgovornosti, ki ga nosijo prosvetni delavci za oblikovanje vsestranske osebnosti.

Teh ciljev ni mogoče doseči samo ob predpisanih načrtih,

Anica Rajh

ampak s široko razvejano zunajšolsko dejavnostjo. Mislim, da smo na naši šoli pogumno zakorakali na to pot. Naš cilj je vsakega učenca vključiti v vsaj eno interesno področje. Najbrž bi bilo precej dolgočevo naštevati vsega. Če bi omenila eno, bi naredila krivico drugemu. Pa le toliko: 10 organizacij in društev ter 16 krožkov. Pri tem delu pa smo pedagoški delavci preveč prepuščeni sebi, svoji iznajdlivosti. Delo v krožkih in svobodnih dejavnostih zahteva še posebno skrb, saj se tu pojavljajo nadarjeni učenci — taki, ki se za to področje še posebno zanimajo, to nalaga mentorju, da pripravi take oblike dela in teme, ki jih bodo pritegnile.

Veliko pobud za vzgojnoizobraževalno delo prihaja tudi od zunaj. Prav posrečena in domiselna je »Vesela šola«, ki si je pridobila srca večine osnovnošolskih otrok. Take dopolnilne oblike zelo pozdravljamo. Nič manj pomembne pa niso: bralna značka, tekmovanje matematikov, kemikov, zgodovinarjev itd., ki tudi opravljajo poslanstvo na svojih področjih.

Pri vsej tej širini dela pa je seveda vprašanje, ali ni naš učenec preobremenjen. Še vedno je preveč faktografskega znanja. Glavno merilo uspešnosti učenca je učni uspeh. Učencem bo treba privzgojiti predvsem pravo tehniko učenja, ter kritičen in ustvarjalen odnos do dela. Temu pa sledi vse drugo.

Da ne bomo govorili preveč o težavah in slabostih, je treba reči, da je skrb za vzgojo in izobraževanje sedaj v središču pozornosti. Pri tem delu nismo osamljeni. Vsi kongresni dokumenti po-

stavljajo to dejavnost na vidno mesto. Vedno več novih institucij se pojavlja, ki skušajo prispevati svoj delež k temu odgovornemu poslanstvu. Pedagoški delavci to čutimo, čutimo pa tudi za svojo dolžnost, da probleme, ki se pojavljajo, hitro in učinkovito rešujemo. Saj vemo, da je zamujeno težko nadomestiti.

Nagrajevanje delavcev vzgoje in izobraževanja je gotovo vroča tema, ki je in bo razburjala duhove in velikokrat tudi povzročala slabo voljo. Najbrž bo težko najti dovolj objektivne, občutljive instrumente in merila, ki bi ovrednotili predvsem učiteljevo vzgojno delo, ki je, kakor smo že ugotovili, pred izobraževanjem. Strinjamo pa se, da naj se nagradjuje tudi kakovost in ne samo obseg.

Bili bi krivični, če ne bi priznali, da je bilo veliko narejenega za izboljšanje materialnih razmer v šolstvu. Ne mislim samo na osebne dohodke delavcev. Pomembna je tudi modernizacija učne tehnologije. Danes si ne moremo zamišljati pouka brez sodobnih pomagal: avdiovizualnih sredstev, interne televizije. Ne fizike ne kemije se ni mogoče učiti samo ob knjigi, ampak ob poskusu. Sodobna šola gotovo ni poceni. Še vedno pa mora biti glavna skrb in naloga pridobivanja dobrih učiteljev, ki so še vedno ustvarjalci in organizatorji vzgojnoizobraževalnega procesa.

Seveda me kot delegatko obvezujejo tudi problemi, ki se pojavljajo na našem manj razvitem območju, ki so posebni, lahko pa rečem, da tudi splošni. Če na kratko predstavim »šolstvo«. V občini Ormož so: 3 centralne

Janez Stergar

šole, 2 samostojni in 5 podružničnih šol. Ta podatek že pove, da ni lahko pri taki »mreži« šol dati vsem otrokom enakih možnosti za nadaljnji razvoj in start v življenje. Ker se število otrok na vseh šolah, razen v centru, zmanjšuje, je ta problem še posebno pereč na podružničnih šolah. Saj se pojavlja tudi kombiniran pouk. Postavlja se vprašanje: Ali ukiniti podružnične šole in tako kulturno še bolj osiromašiti ta področja, učence pa voziti v boljše organizirane šole — ali pa umetno ohranjati te šole, to pa zahteva izredno veliko denarja za to dejavnost. Tako so vprašanja. Kaj pa odgovori? Problem bo treba osvetliti z več strani in tudi v interesu splošnega ljudskega odpora. To problematiko je treba reševati z načrtovanjem za daljše obdobje. In to je tema, o kateri bi rada razpravljala na kongresu.

Ob tem razmišljanju o svojem delu in delu mnogih kolegov sem želela predvsem osvetliti težave, ki nas spremljajo z željo, da bi storili več, bolje in najboljše vsi tisti, ki nam je pri srcu ta živahni, nemirni mladi rod, ki je tudi poln srčnosti in nagajivosti. Tako, da bo vsakdo izmed njih lahko iskreno zapel: »Lepo je v naši domovini biti mlad!«

Zavedam se, da so te moje ocene velikokrat subjektivne in ne dovolj strokovno utemeljene. Tako pač stvari občutim, cutim in ocenjujem jaz.

ŽELJE IN MOŽNOSTI
FRANC VODOPIVEC, ravnatelj Osnovne šole Kozara v

Novi Gorici, predsednik odbora Sindikata delavcev vzgoje in izobraževanja v novogoriški občini, nam je povedal, da so v vzgojnoizobraževalnih organizacijah njihove občine zelo živahno razpravljali o dokumentih za 9. kongres Zveze sindikatov Slovenije. Pričakujejo, da se bodo na 9. kongresu reševala najbolj žgoča vprašanja delavcev. — Gre za dosledno in postopno uresničevanje zakona o združenem delu in spoštovanje samoupravnih sporazumov in družbenih dogovorov na vseh ravneh — je poudaril in nadaljeval:

Čimprej je treba uveljaviti svobodno menjavo dela v družbenih dejavnostih, saj bomo s tem zagotovili enakopraven družbeni položaj delavcev v vzgojnoizobraževalnih organizacijah z delavci materialne proizvodnje. Le tako bodo načrti vzgojnoizobraževalnih organizacij resničen odsev interesov širše družbene skupnosti, njihova uresničitev pa pogoj za ustvarjanje in delitev dohodka. Jasno in določno je treba razčleniti delovno obveznost v 42-urnem delovnem tednu. Ob vse večji zahtevnosti in širini nalog, ki se postavljajo pred osnovno šolstvo, je vprašanje, kdaj bodo šole kos tem nalogam. Večina šol nima ustrezno zasedenih upravnih služb, če pa bi jih imele, bi se stroški precej povečali. Zato je treba rešiti vprašanje razdrobljenosti osnovnega šolstva s povezovanjem in združevanjem.

Tovarišu Vodopivcu smo postavili tudi tole kočljivo vprašanje: Mnenja o tem, ali naj bi razvojno motene otroke vzgajali in izobraževali čimbolj povezano z drugimi ali ločeno, so zelo ra-

Stanka Florjančič

zlična. V zadnjem času je na primer veliko žolčnih razprav o tako imenovanih mejnih primerih. Kaj menite o tem?

Odgovor: — O socialni integraciji otrok, motenih v telesnem in duševnem razvoju, je nam, ki delamo v posebnih šolah, težko razpravljati, ker so na to temo možna najrazličnejša mnenja. Če pa sem že izzvan, da o tem kaj spregovorim, potem moram reči tole: To je lepa teorija in slaba praksa v današnjih materialnih, ekonomskih in kadrovskih razmerah naše družbe. Da je to res, bodo prav gotovo potrdili delavci v osnovnih šolah, ki imajo v razredu s 30 do 35 učenec tudi lažje prizadete ali mejne primere s spremennimi motnjami. Vse delo je prepuščeno njim samim: pri tem jim je na voljo dopolnilni pouk, ki pomeni za prizadete otroke dodatno obremenitev in nenehni pritisk brez pravih uspehov.

Uspesabljanje in rednih oddelkih osnovnih šol zahteva predvsem občutno zmanjšanje števila učencev in nenehno pomoč razrednemu učitelju. Ker poteka usposabljanje od prvega razreda dalje, je nujno prilagoditi učnovzgojni program prizadetim učencem, pa naj bo to v splošnem ali posebnem oddelku osnovne šole. To privede — če hočemo ali ne — do delitve učencev po njihovih sposobnostih in do socialnega razlikovanja. S tem ko smo zdravega in prizadetega otroka spravili iz dveh šol v eno, še nismo rešili vprašanja enotne osnovne šole.

Kdaj bodo vse naše šole kadrovske tako izpopolnjene, da bodo imele potrebne strokovne službe, specialne pedagoge,

ustrezne delavnice, kabinete za individualno in skupinsko delo in še marsikaj drugega? Šele tedaj bodo začete razprave o socialni integraciji dale boljše dosežke od dosedanjega usposabljanja.

Delavci v osnovnih šolah s prilagojenim programom načelno ne odklanjajo socialne integracije razvojno prizadetih z zdravimi otroki. Nasprotno, prizadevajo si, da bi se ti otroci prilagodili vsakdanjim življenjskim okoliščinam, saj je to temeljni pedagoški smoter in načelo, ki je jasno opredeljeno v letnih načrtih dela.

Vsi smo krivi za to, da smo v minulem obdobju ločevali prizadete otroke od zdravih. Dobrih dvajset in več let po vojni smo odpirali posebne šole v neprimernih in dotrajanih poslopjih, kot so gradovi, zaporji, vojašnice, kmečka poslopja ipd. Šele zadnja leta odpiramo tovrstne ustanove v gospodarskih in kulturnih središčih, ki dajejo drugačne možnosti za odpravljanje socialnega razlikovanja med učenci.

Toda danes je zelo malo objektivnih možnosti, da bi to akcijo uspešno izvedli. Zato pomeni takšna javna polemika, ki je prenesena iz ekonomske razvitejših držav v naše okolje, rešenje doseženega in hkrati ne daje možnosti za boljše in bolj uspešno usposabljanje razvojno prizadetih otrok. Naše mnenje je, da bi tovrstno razpravo morali začeti strokovni in družbenopolitični dejavniki: Zavod SRS za šolstvo, Republiški komite za vzgojo in izobraževanje in samoupravne interesne skupnosti za izobraževanje. Le to lahko

Zmaga Obštetar

pripomore k boljšemu usposabljanju prizadete mladine.

MED VODILNIMI V SVETU

JANEZ STERGAR, raziskovalni sodelavec na Inštitutu za narodnostna in manjšinska vprašanja v Ljubljani, se v svoji stroki ukvarja z raziskovanjem problematike slovenske narodne skupnosti na Koroškem. Raziskuje predvsem razvoj protimanjšinskih organizacij, dvajseta leta našega stoletja in sedanje razmere. Drugo področje njegovega dela je razvoj slovenskih mladinskih počitniških društev in organizacij v zadnjih sto letih.

V preteklem mandatnem obdobju je bil podpredsednik Sindikata delavcev znanosti in visokega šolstva občine Ljubljana Center, sedaj pa vodi komisijo za nadaljnji razvoj samoupravljanja in je član predsedstva občinskega sindikalnega sveta. Je tudi predsednik v osnovni organizaciji sindikata. O tem, kako se pripravljajo na kongres in kaj je na področju, kjer dela, najbolj pereče, je dejal:

Ze v razpravi o osnutku kongresnih dokumentov v naši osnovni organizaciji in sindikatu v okviru občinskega sindikalnega sveta ni manjkalo pripomb. Verjetno tudi na kongresu ne bom le poslušalec, seveda pa se bom moral omejiti na eno ali dve temi. Ker še nimamo predlogov dokumentov, se tudi delegati iz naše občine še ne moremo dokončno dogovoriti o medsebojni »delitvi dela«.

Nedvomno pa nas v »neproizvodnih dejavnostih« najbolj žuli to, da smo še daleč od tega, da bi svobodna menjava dela že

resnično zaživela. V skupščini je šele osnutek zakona o skupnih osnovah svobodne menajve dela. Mehanizmi zbiranja in prelivanja sredstev prek samoupravnih interesnih skupnosti pa so polni premalo natančnih opredelitev. V praksi to pomeni, da na našem področju tako Raziskovalna kot Izobraževalna skupnost Slovenije niti zdaleč ne zadostita materialnim potrebam, pa četudi gre za ustanove, brez katerih si naroda kot subjekta ne moremo zamisliti. Ko se zatekamo k začasnim rešitvam, to nujno vpliva na kakovost opravljenega dela, pa tudi na ekonomski položaj in socialno varnost delavcev, ki v vzgoji, izobraževanju in znanosti združujemo svoje delo.

Za svoje slabosti tudi tu ne smemo biti slepi, saj smo za marsikatero zadrego krivi sami. Seveda pa se zaradi še vedno pregrevanega očitka »neproizvodnosti« ne moremo odreči spremljanju vseh družbenih dogajanj; s svojo analizo, kritiko in predlogi moramo nanje tudi vplivati.

Vzgoja in izobraževanje otrok drugih narodnosti imata svoje posebne zahteve. Zanimalo nas je, kako smo na tem področju napredovali pri nas in kako je za to poskrbljeno v zamejstvu.

Prof. Stergar nam je pojasnil: — Kolikor poznam razmere v SRS in v drugih republikah in pokrajinah SFRJ — znanje je povzeto iz knjig in časopisja, delno tudi iz lastnih opažanj — smo na področju šolanja otrok drugih narodnosti v Jugoslaviji tako v teoriji kot v praksi nedvomno med vodilnimi v svetu. Pogoj za to je bila odprtost naše družbene ureditve in zavestna podpora vseh subjektivnih sil taki usmeritvi, v kateri se otroci že v vrtcih socializirajo ob uporabi večinskega in manjšinskega jezika. Nasprotno smo v našem zamejstvu iz dneva v dan priče diskriminacijam in organiziranemu pritisku na pripadnike naše narodne skupnosti, pritisku, ki jih tako rekoč spremlja od vpisa v rojstno knjigo do nagrobnega govora. Če so na Madžarskem in v Italiji oblasti kaj storile v prid slovenskemu šolanju, na drugi strani uradna Avstrija zvesto sledi vsem namigom nemških nacionalistov, ki jih najbolje predstavlja razvpiti koroški Heimatdienst.

BOLJE KASNEJE KOT NEPRIPRAVLJENI

STANKA FLORJANČIČ, profesorica kemije in biologije, je bila v preteklem mandatnem obdobju predsednica občinskega odbora Sindikata delavcev vzgoje in izobraževanja, sedaj pa je članica izvršnega odbora občinske izobraževalne in raziskovalne skupnosti v Novem mestu. Poučuje na gimnaziji — šoli, ki je najbolj »izpostavljen« v razpravah o prihodnjem usmerjenem izobraževanju. Zato smo jo vprašali: Ali menite, da imamo že dovolj izoblikovano predstav o tem, po kakšni poti naj bi potekala preobrazba teh šol?

Preobrazba vzgoje in izobraževanja v usmerjeno izobraževanje je eno najpomembnejših vprašanj tudi pri nas — je poudarila v našem pogovoru in nadaljevala: — V javni razpravi je predlog usmerjenega izobraževanja v občini Novo mesto, ki naj bi spodbudil delavce v združenem delu, da bi skladno z razvojem in s kadrovskimi potrebami občine načrtovali tudi razvoj usmerjenega izobraževanja.

Ze četrto leto učim v oddelkih usmerjenega izobraževanja za pedagoške poklice. Učenci in učitelji smo bili premalo seznanjeni s programi za te smeri, saj smo dobili predmetne in učne načrte le mesec ali dva pred začetkom šolskega leta. Vsa leta smo ugotavljali iste slabosti: pomanjkanje učbenikov, prostora in sodobnih učil. Vse te težave vplivajo na uspeh učencev, saj ni mogoče razvijati sodobnih metod dela in učenja, kot zahtevajo učni načrti. Menim, da nam prav zaradi tega ne sme biti vse-

(Nadaljevanje na 4. strani)

Zrcalo sedanjosti in snovanj Akcija za pospešitev tehnične vzgoje

(Nadaljevanje s 3. strani)

no, kako ta preobrazba poteka. Bolje je, da z reformo zakasni-
mo, kot da jo nepravilno pre-
skušamo pri vseh učencih. Učite-
lji si prizadevamo, da bi se čim
bolje pripravili, vendar smo ob
materialnih ovirah nemočni.
Tudi veliko vsebinskih vprašanj
reformo ni rešenih. Eno takih je
prav gotovo usmeritev gimnazi-
zij. Kljub temu na šoli ne čakamo
le na rešitve »od zgoraj«, ampak
načrtujemo glede na potrebe
zdrženega dela na našem ob-
močju poleg pedagoškega centra
tudi naravoslovno in jezikovno
— družboslovno smer.

In kako se pripravljajo na
kongres? Ob kongresu sindikata
bo v Novem mestu območni po-
svet o izobraževanju in kultur-
nem življenju delavcev, kjer
bodo govorili o samoupravni or-
ganiziranosti in usposobljenosti
organizacij združenega dela za
vodenje kadrovske in izobraže-
valne politike, o preobrazbi
vzgoje in izobraževanja in o kul-
turnem življenju delavcev. Po
končanih razpravah v delovnih
organizacijah se bodo delegati
dogovorili za razpravo na kon-
gresu.

PREMALO ZANIMANJA ZA IZOBRAŽEVANJE

S področja izobraževanja
odraslih je izbrana za delegatko
9. kongresa tudi Zmaga Obšte-
tar, ki vodi enega izmed območ-
nih izobraževalnih centrov pri
Delavski univerzi Boris Kidrič v
Ljubljani. Je delegatka družbe-
nopolitičnega zbora skupščine
občine Ljubljana-Center, članica
občinskega sindikalnega sveta
Ljubljana-Center in članica
izvršnega odbora RO Sindikata
delavcev vzgoje, izobraževanja
in znanosti.

Ko je govorila o dejavnosti de-
lavskih univerz, je opozorila na
tale pereča vprašanja: delavske
univerze so nedvomno pomem-
ben sestavni del vzgojnoizobra-
ževalnega sistema, v resnici pa še
nimajo enakopravnega položaja
z drugimi vzgojnoizobraževal-
nimi organizacijami. Tudi v de-
lavskih univerzah še ni povsem
zaživela svobodna menjava dela,
same se morajo ubadati s pro-
storskimi in drugimi težavami.
Ker načrtovanje kadrov ne teme-
lji na ustrezni metodologiji, mo-
rajo te vzgojnoizobraževalne or-
ganizacije same ugotovljati izo-
braževalne potrebe na posamez-

nih območjih in ponujati svoje
storitve.

Da bi lahko delavske univerze
uspešno opravljale svoje poslan-
stvo, so začele v zadnjem času
organizirati območne izobraže-
valne centre. Namen teh centrov
je bolj prisluhniti potrebam in in-
teresom v organizacijah združe-
nega dela, krajevnih skupnostih
in družbenopolitičnih organiza-
cij v občini. Vsem tem je treba
približati vzgojnoizobraževalni
proces. Zato moramo območni
izobraževalni center tesno sode-
lovati z vsemi dejavniki v občini,
pridobiti si mora sodelavce —
ugledne strokovnjake in družbe-
nopolitične delavce, ki uresniči-
ajo naloge centra kot predavate-
lji in pobudniki izobraževanja.

Nove strokovne knjige

Dr. Mate Demarin: Hrvatsko
školstvo u Istri. Zagreb, Školske
novine, Braća Kavurića 40.

Milan Ratković: Organizacija
usmerjenog obrazovanja. Za-
greb, Školske novine, Braća Ka-
vurića 40.

»Tehnično kulturo mladim« je geslo za pospešeno premo- vanje zaostanka na tem področju. — Ni razloga za odlašanje — Akcijski program se bo bogatil ob izkušnjah iz prakse

Po štirinajstletnem mrtvilo na
področju prostostasne tehnične
vzgoje v osnovnih šolah naj bi to
področje ponovno oživel, de-
javnost na njem pa bi se morala v
kratkem času tako zelo razmah-
niti, da bi bilo mogoče v dogled-
nem času premagati dolgoletni
zaostanek. To je temeljni namen
akcije, ki jo začne Zveza orga-
nizacij za tehnično kulturo v so-
delovanju z več družbenimi de-
javniki, med katerimi so Zavod
SRS za šolstvo, Izobraževalna
skupnost Slovenije. Zveza skup-
nosti otroškega varstva, Zveza
prijateljev mladine, ZSM, SZDL
in druge strokovne in družbeno-
politične organizacije in ustano-
ve. Akcija, ki so jo predstavniki
teh dejavnikov nedavno potrdili
v njenih izhodiščih, se je v resnici
že začela, njeno udarno geslo pa
je: »Klub mladih tehnikov pri
vsaki osnovni šoli!«

Seveda akcija ni sama sebi
namen. Podatki povedo, da je od
leta 1964, ko je dosegla svoj
višek, ta dejavnost na naših
osnovnih šolah nenehno upada-
la; to je bilo v obrnjenem sora-
merju s splošnimi zahtevami na-
šega časa po tehnični izobraže-
nosti, neposredno pa s težnjami
celodnevne šole, usmerjenega
izobraževanja in drugimi tež-
njami reformirane šole.

Statistika poroča, da sta bila v
lanskem šolskem letu le pičila dva
odstotka od vseh prostostasnih
dejavnosti v slovenskih osemlet-
kah izpolnjena s tehnično dejav-
nostjo. To stanje poznavalcev ne
bo začudilo, saj vedo, da so ve-
like težave že pri izvajanju teh-
nične vzgoje po rednem učnem
načrtu v višjih razredih osemletk.
Težave se začnejo s pomanj-
kanjem učiteljev (le 60 odstot-
kov učiteljev tehnične vzgoje
ima ustrezno formalno izobra-
zbo!), segajo na področje pro-
storskih in materialnih delovnih
možnosti in dosegajo svojo kri-
tično točko v splošnem neustrez-
nem vrednotenju pomena in smi-
sla tovrstnega prizadevanja. Kar
pa je v okviru obveznega še ven-
darle kolikor toliko zakrpano, to
pokaže svoje žalostno stanje na
področju dejavnosti prostega
časa. Tu vsega naštetega še celo
zmanjka in tako je z pospešenim
obnavljanjem tega področja res
težko začeti. To pa ni razlog, za-
čkanje na to, da se bodo zadeve
izboljšale same od sebe. Vemo
namreč, da najdejo primerne re-
šitve le tam, kjer si za to usmer-
jeno in organizirano prizadeva-
jo. Akcija »Tehnično kulturo
mladim« bo razdrobljene sile in
sredstva v prvem obdobju naj-
prej združila, nato pa povežala s
širšimi družbenimi interesi po tej
dejavnosti.

»Pobuda prihaja ob pravem
času!« to je bila ocena, ki je pre-
vladovala na nedavnem sestanku
(2. t. m.) na sedežu Zveze orga-
nizacij za tehnično kulturo v
Ljubljani. Udeleženci so najprej
stvarno ocenili nerazveseljive ra-
zmere; prikazala se jim je zelo
neugodna slika, toda stvaren po-
gled na razmere je že prvi nujni
korak k izboljšanju. »Da je teh-
nične dejavnosti v osnovnih
šolah vedno manj — to se ne
ujema z resničnimi interesi naših
otrok!« so približili na tem sestan-

ku. In tudi s splošnimi družbe-
nimi interesi ne! — lahko doda-
mo. Kjer so družbene in indivi-
dualne potrebe, tam je treba
ustvariti tudi možnosti za začetek
sanacijske akcije. In ta začetek
ima po zaslugi aktivistov teh-
nične kulture pri naši osrednji
republiški zvezi tehničnih druš-
tev že tudi svoj program.

Programska izhodišča za ak-
cijo »Tehnično kulturo mladim«

Učitelji, te dni pričakujte pismo, v katerem vas bodo Zveza
organizacij za tehnično kulturo in organizacije ter ustanove, ki z
njo sodelujejo, povabile k akciji »Tehnično kulturo mladim«. Akcija je namenjena predvsem oživitvi nekdanj zelo razgibane,
sedaj pa marsikje že skoraj zamrle prostostasne tehnične dejav-
nosti v osnovnih šolah. O smotih, težavah, možnostih in po-
menu te akcije, v kateri boste prav gotovo sodelovali, pišemo v
tem članku.

so res da še precej splošna, bolj
spisek možnosti kakor pa delovni
načrt, a na začetku akcije se ne
kaže odpuščati prav nobeni
možnosti, ki bi lahko pripomogla
k napredku, sami programi pa se
bodo bogatili iz praktičnih izku-
šenj med potekom akcije. Od de-
lovnih oblik so v tem sklopu
predvideni tečajji, predavanja,
razstave, javni nastopi in tekmo-
vanja, delovne akcije, ekskurzi-
je, srečanja mladih tehnikov in
trajne oblike dela, kot so dejav-
nosti krožkov v šoli organizirane
obšolske dejavnosti in tehnična
dejavnost zunaj teh okvirov.
Vsebinsko zajema ljudska teh-
nika že sedaj zelo pestra področ-
ja: prometno vzgojo, spoznava-
nje gradbeništva in arhitekture,
maketarstvo, brodarstvo in letal-
sko modelarstvo, elektrotehni-
ko, strojno tehniko, kmetijsko,
radio in raketno tehniko, filmsko
in fotografsko dejavnost, kon-
struktorstvo in novosti, energe-
tiko, ekologijo, jamarstvo in go-
spodinsko tehniko. Spisek bo
treba še razširiti z novimi obli-
kami in vsebinami dela. Tolikšna
pestrost bo ne le pripomogla k
splošnemu dvigu tehnične kultu-
re, marveč bo velikega pomena
tudi v poklicnem usmerjanju,

zato se ji celodnevna šola in
usmerjeno izobraževanje ne mo-
reta odreči.

Kako finančno izpeljati tako
zahtevne načrte? Le malo lahko
upamo, da bo mogoče v ta namen
dobiti denar iz proračuna. Te-
žišče je treba prenesti na so-
dobne družbene mehanizme, na
dogovarjanje in samoupravno
spoznavanje kot vse po-
membnejše »financerje« vseh
dejavnosti, za katere se zanima
družba.

Cepprav vprašanja smotrnega
načrtovanja akcije in ustvarjanja
možnosti za njeno izvajanje niso

drugotnega pomena, pa tudi ta
akcija »stoji in pade« z njenimi
nosilci. Malo številni in večinoma
že tako preobremenjeni učitelji
tehnične vzgoje in še nekateri
njihovi kolegi (matematiki, fizi-
ki, kemiki, biologi itd.) ne bodo
zmogli vsega dela sami, četudi
bodo imeli ustrezno pomoč in
podporo. Društva za tehnično
kulturo, delovne organizacije,
inštituti, krajevne skupnosti itd.
bodo morali sodelovati v akciji
tudi s svojimi kadrovskimi mo-
žnostmi. Da pa bodo ljudje teh
profilov strokovno delali z mla-
dino, bo treba takšnemu delu za-
gotoviti tisti družbeni ugled, ki
mu po njegovi naravi in pomenu
gre. Nekaj bo treba spremeniti v
vsej naši miselnosti, v vsem od-
nosu do tehnične kulture in še
posebej tehnične vzgoje naj-
mlajših. To je spoznanje, s kate-
rim se začne akcija »Tehnično
kulturo mladim«. Tako široko
pojmovana akcija ni le zadeva
šolnikov in učencev, temveč tudi
širših družbenih dejavnikov. To
da se ti že vključujejo v akcijo
zbuja zaupanje, da bo dolgoletno
mrtvilo na področju tehnične
dejavnosti v osnovnih šolah na-
posled vendarle premagano.
SANDI SITAR

Tehniška založba Slovenije
LJUBLJANA, LEPI POT 6 ☎ 22-731

PRIROČNIKE IN STROKOVNE KNJIGE

	DIN
I. Asimov, BIOGRAFSKA ENCIKLOPEDIJA ZNANOSTI IN TEHNIKE	600,00
Koškin-Širkevič, PRIROČNIK ELEMENTARNE FIZIKE	100,00
Bronštejn-Semendjajev, MATEMATIČNI PRIROČNIK	150,00
Skupina avtorjev, STROJNO TEHNOLOŠKI PRIROČNIK	350,00
Vlado Ribarič, NEVIDNA VOJNA	400,00
KAKO DELUJE? I. del	400,00
KAKO DELUJE? II. del	400,00
KAKO DELUJE? ČLOVEK	350,00
KAKO DELUJE? ZDRAVILA, STRUPI, DROGE	200,00
Hinko Muren, ODREZAVANJE	200,00
Skupina avtorjev, METALURŠKI PRIROČNIK	220,00
Avčin-Jereb, PREIZKUSANJE ELEKTRIČNIH STROJEV	160,00
Gustav Büscher, ELEKTROTEHNIKA V SLIKAH	70,00
Gustav Büscher, ELEKTROTEHNIKA V SLIKAH	70,00
RAZVOJ ELEKTRIFIKACIJE SLOVENIJE	150,00
Mako Sajko, POGLED SKOZI MAJHNO KAMERO	42,00
Ivan Bertonec, STROKOVNO IZOBRAŽEVANJE V DELOVNIH ORGANIZACIJAH	27,00
Pavle Kogej, ORGANIZACIJA IN PSIHLOGIJA DELA	33,00

VAŠA DOMAČA DELAVNICA

	din
H. H. Göres, TESARSTVO ZA VSAKOGAR	60,00
H. H. Göres, GRADBENA DEJAVNOST ZA VSAKOGAR	60,00
R. Horstmann, OBLAGANJE TAL, STROPOV IN STEN	60,00
H. H. Göres, SAMOSTOJNA OPRAVILA V HIŠI	60,00

ZNANSTVENA FANTASTIKA IN KLASIKI FANTASTIKE

	din
Robert Heinlein, VRATA V POLETJE	130,00
Stanislaw Lem, ZGODBE O PILOTU PIRXU	130,00
Robert Sheckley, MENJAVA DUHA	95,00
Jules Verne, ŠOLA ZA ROBINZONE	130,00
Jules Verne, DNEVNIK O CHANCELLORJU — VPRIČO ZASTAVE	130,00
Jules Verne, HIŠA NA PARO	130,00
Jules Verne, GOSPODAR SVETA	100,00
Jules Verne, SEVER V SPOPADU Z JUGOM	180,00
Jules Verne, PET TEDNOV V BALONU	130,00
Jules Verne, SKRIVNOSTNI OTOK	200,00
Jules Verne, OTROKA KAPITANA GRANTA	200,00
Jules Verne, V 80 DNEH OKOLI SVETA	120,00
Jules Verne, OTČJE V OGNJU	120,00

REVIJE

ŽIVLJENJE IN TEHNIKA, revija za poljudno tehniko, znanost in amaterstvo, celoletna naročnina 1978	140,00
TIM revija za tehnično in znanstveno vzgojo mladine, celoletna naročnina letnik 1978/79	70,00

Svet delovne skupnosti
GIMNAZIJE KRANJ, KRANJ, Koroška 13

razpisuje prosta dela in naloge:

— pomočnika ravnatelja gimnazije

(dela in naloge pomočnika ravnatelja predstavljajo polovico delovne obveznosti, druga polovica delovne obveznosti pa je učna obveznost)

Kandidati morajo izpolnjevati tele pogoje:

1. visokošolska izobrazba pedagoške smeri in najmanj pet let delovnih izkušenj;
 2. opravljen strokovni izpit;
 3. kandidat mora imeti ustrezne politične in moralne lastnosti, sposobnosti pedagoškega vodenja in svetovanja, organizacijske sposobnosti in sposobnost dela z ljudmi.
- Kandidati naj oddajo prijave z dokazili k točki 1. in 2. ter podroben življenjepis, kjer naj bodo razčlenjene zahteve točke 3., v 15 dneh po objavi razpisa.

Delovna skupnost
GIMNAZIJE Z ITALIJANSKIM UČNIM JEZIKOM PIRAN

razpisuje dela in naloge:

— učitelja slovenskega jezika (13 ur) za nedoločen čas

Posebni pogoji: profesor ustreznega predmeta z aktivnim znanjem italijanskega jezika; biti mora politično in moralno neoporečen.

VZGOJNOIZOBRAŽEVALNA ORGANIZACIJA
ŠMARJE PRI JELŠAH

razpisuje prosta opravila in naloge:

— učitelja matematike in fizike

v TOZD osnovni šoli Podčetrtek

Pogoji: PRU ali P.

Kandidati naj pošljejo vloge z dokazili o izobrazbi najkasneje 15 dni po objavi na naslov: Vzgojnoizobraževalna organizacija Šmarje pri Jelšah.

Podiplomski študij živilske tehnologije

Seminar iz živilske tehnologije, ki ga organizira Biotehniška fakulteta v Ljubljani se nadaljuje. Okrog 200 prijavlencev se je letošnjega 29. in 30. septembra sestalo v Jamnikarjevi ulici 101 v Ljubljani, da bi se seznanilo s teorijo tega področja, praktični pouk pa bo 6. in 7., 13. in 14. ter 20. in 21. oktobra letos v Grobljah pri Domžalah.

Osrednja tema predavanj bo Vloga mesa v človekovi prehrani, na seminarju pa bodo obdelane tele glavne teme: kemična sestava in hranilna (dieta) vrednost mesa in mesnih izdelkov, mikroskopska zgradba mesa, ročno in strojno razkosavanje mesa in uporabnost posameznih kosov, hranjenje mesa, tennološki postopki toplotne priprave mesa ter procesi in spremembe v mesu med toplotno obdelavo. V praktičnem delu seminarja bodo udeleženci spoznali, kako pripravimo rezke in pečenke iz raznih vrst mesa,

kako ocenimo mehko, sočnost in vonj mesa, kako ga kuhamo in pripravljamo mesne izdelke.

Seminar se bo nadaljeval v prvem in tretjem četrtletju prihodnjega leta. Podjetji Fruital-Alko in Slovin bosta ob tej priložnosti priredili pokašni brezalkoholnih pijač.

Prispevek za udeležence seminarja — mentorje osnovnih srednjih šol je 1200 din, za udeležence drugih delovnih organizacij pa 1600 din. Tisti, ki se seminarja še niso udeležili, se morajo prijaviti mesec dni pred začetkom. Na prijavo napišite ime, priimek, naslov, naslov delovne organizacije, podatke o izobrazbi in delu, ki ga opravljate. Po pisani prijavi priložite tudi potrdilo šole, ki bo plačala prispevek potreben za udeležbo na seminarju.

Seminar iz živilske tehnologije pripravlja Biotehniška fakulteta v Ljubljani, Krekov trg 1.

kultura

Simpozij

»Andrić v šoli«

Sarajevski Odjek, revija za umetnost, znanost in družbeno vprašanja, je po daljših pripravah organizirala simpozij »Andrić v šoli«. Simpozij je bil 25. in 26. junija v Višegradu. Na tem znanstvenem posvetovanju, ki so se ga udeležili profesorji književnosti, prosvetni delavci, književniki, književni kritiki, kulturni in družbenopolitični delavci in drugi, so prebrali dvajset referatov in koreferatov, v katerih so z več vidikov govorili o tem, kako obravnavati monumentalno Andrićevo književno delo v šoli.

Dr. Ljubomir Cvijetić, književni kritik iz Sarajeva, je v uvodnem referatu poudaril, da je

postalo Andrićevo delo vir naših spoznanj o življenju. Ko je potegnil nujno mejo med zgodovinsko in umetniško resnico v Andričevem delu kot pogoj pri obravnavi tega dela, je dejal:

— Najbolje je, da se Andričeva dela lotimo šele tedaj, ko razčistimo odnos do zgodovinske in umetniške resnice in se zavemo, da nista istovetni. In še več kot to: Andričeva dela nas uče, da tudi sami, po svojih pojmovanjih in razmišljanjih odkrivamo razločke med zgodovinsko in umetniško resnico in da — neobremenjeni s predsodki širše gledamo tako na preteklost kot na sedanost. Človekove moči so

omejene, ena temeljnih njegovih obveznosti pa je, da oborožen z izkušnjami preteklosti premosti jezo in hudournike.

— Tako prihajamo do Andričeve ideje o mostovih kot vezeh med ljudmi; kot o rokah iztegnjenih k človeku — k razumevanju in prijateljstvu. Ti mostovi so rasli kljub sovraštvu, nesporazumom in sporom. Zrasti so morali zato, ker se je nakopičilo toliko zlih slutenj in dogodkov, ker so po naših tleh pustošile vojne, ki so zapuščale praznino v človeški duši; zato so postali ti mostovi krik človeka, željnega tople človeške besede in svobode.

— Ta humanistična nota Andričeve umetnosti je eden od ključev za razumevanje celotnega Andričevega dela. Je priložnost, da se bralci — predvsem učenci usmerijo k resničnim izvorom Andričeve umetnosti in da se vzpostavi tisti tako nujni stik med ustvarjalcem in bralcem.

Ljubomir Cvejić tudi poudarja, da je ob razlagi Andričevega dela mladim rodovom treba poudariti Andričevo misel o povezavi posameznika in skupnosti (v kateri je v bistvu vsebovana misel naše revolucije o enotnosti naših narodov), njegovo idejo o svobodi kot o pogoju človekovega obstanka in sreče, njegovo misel o človekovi moči, da premaguje razdiralne sile in ustvarja dela trajne vrednosti.

MILAN R. MARKOVIĆ

Dvoje slikarskih gostovanj iz Češkoslovaške

V ljubljanski Narodni galeriji so si obiskovalci lahko ogledali dvoje razstav iz Češkoslovaške: najprej »Češko in slovaško slikarstvo med vojnama«, do 12. oktobra pa bo odprta razstava »Holandija 17. stoletja v očeh svojih umetnikov«.

Češkoslovaška umetnost med vojnama pri nas že v svojem času ni bila neznanca. Vezi med umetniki, kulturni stiki in šola (in Pragi) so samodejno zblizali umetniško ustvarjalnost ne glede na likovne poti Čehov, Slovakov, in Slovencev. Tudi slovenska revija je pripomogla, da nismo bili seznanjeni le s slikarji, ki so prihajali na Jadran ali v slovenske planine. Zato smo s posebnim zanimanjem pričakovali, kaj bo prinesla razstava češkega in slovaškega slikarstva. Razumljivo je, da ljubljanska razstava ni mogla prikazati vsega, kar premorejo osrednje galerije v Pragi, Brnu, v Bratislavi, s premišljenim izborom pa bi lahko predstavila osrednje slikarske dosežke z najvidnejšimi imeni in izborom slik. Žal tega nismo bili deležni, tako da bi lahko razbrali položaj in mesto, ki gre temu slikarstvu v svetu in doma. Največja škoda pa je, da nismo mogli podoživljati

sicer bogate, v evropskem merilu upoštevane slikarske palete, ki je spremljala moderne tokove v umetnosti. Videli pa smo sicer J. Slavička, R. Kremlíčko, E. Fillo, C. Mayernika, pa Otokarja Kubina, Fr. Kupko in Fr. Muziko, pa vendar je strogo omejen prostor onemogočal, da bi lahko bolje spoznali vidne umetnike in težnje, ki so prevladoval v času njihove ustvarjalnosti. Zato je obiskovalec težko izluščil najpomembnejše, razen, če ni že prej poznal češke in slovaške slikarske umetnosti. Nekateri, na razstavi zastopani umetniki, imajo več obdobj, raznolikih, stilnih kategorij. Jasno je, da takih ustvarjalcev ni mogoče predstaviti z dvema slikama. Žal katalog ni študijsko urejen, spremna beseda pa ne pove dovolj. Glede na to, da ni češka in slovaška slikarska umetnost med vojnama nista zaostajali za evropskimi tokovi in da sta dali veliko odličnih umetnikov, je razstava prikazala manj, kot bi smela. Zamujena priložnost!

Razstava »Holandija v 17. stoletju v očeh svojih umetnikov« prinaša slike iz Narodne galerije v Pragi. To pomeni, da prikazuje v resnici bogatstvo holandske zbirke iz praške osrednje galerije.

Iz ljubljanske razstave spoznamo, da je ta delež številčno bogat in da se lahko ponaša z nekaterimi antologijskimi zgledi, s kakršnimi izstopa vsaka pomembna galerija npr. Jacob Ruisdael, Jan Steen, Pieter de Hooch, van Ostade, Esaias van de Velde, Hendrick G. Pot. Srečamo se z več imeni in s tipičnimi deli tedanje dobe. Tu je šestdeset slik, ki so nastale med leti 1618 in 1672, torej v času, ko govorimo o silovitem umetniškem ustvarjanju. Slike zrcalijo kipečo življenjsko voljo in tipične motive, ki jih lahko poenostavljeno strnemo takole: tipične holandske krajine in mesta, vsakdanji prizori, ponavadi navezani na interier, portreti, tihožitja. Ob zvestobi domačemu slikarskemu izročilu se srečujemo tudi z vplivi italijanske šole, tako da ob prevladajočem »holandskem« vidimo tudi zglede vplivnih, »kompozitivskih« posegov, ki niso mogli preglasiti domače izvirnosti, vsaj kot se kaže na ljubljanski razstavi. Ali je treba posebej govoriti o tem, da je imelo holandsko slikarstvo tega obdobja v Evropi velik odmev? Če bi se v duhu ozrli v sosedščino — k Nemcem ali Francozom tega obdobja, bi prav gotovo še bolj občutili pogum in odprtost, demokratično širino holandskega slikarstva. Od tako pojmovane narave, vasi in mesta, do drobnih, vsakdanjih

Stane Grah

Publicistično delo Miška Kranjca

Pomurska založba in Mlad. knjiga, 1978

Medtem ko je literarno delo Miška Kranjca široko znano in tudi cenjeno, ostajajo druge njegove dejavnosti že ves čas nekatere v senci pisateljskega peresa. Stane Grah je v posebni študiji prikazal Kranjčevo časnikarsko dejavnost, in sicer tako njegovo publicistično sporočilo kot organizacijske dolžnosti, ki jih je Kranjec prevzel v zvezi z raznimi časniki. V študiji so prikazane družbenopolitične razmere v času med vojnama, posebno v Prekmurju, kjer je Kranjčeva publicistika poglavalna najtrdnješe korenine. Kranjec je tudi v svojem časnikarskem delu izredno povezan s Prekmurjem, ne da bi seveda pri tem pozabljal na širši slovenski prostor. Avtor je obdelal Kranjčevo delo pri Novem času, Ljudski pravici in Mladem Prekmurcu ter prikazal Kranjca — časnikarja kot osrednjo osebnost v napredni prekmurski publicistiki. Spoznamo okoliščine, v kakršnih so omenjeni časniki izhajali in vnemo posameznih ljudi, ki so oblikovali notranjo podobo prekmurske publicistike. Kranjčevo pero, ki je literarno in novinarsko dejavnost pojmovalo kot celoto, je zarisalo

prenekatero črto iz življenja prekmurskega človeka tudi v mnogih podlistkih.

Avtor študije je zbral gradivo o Kranjčevem publicističnem delu na osnovi številnih virov in literature, pa tudi pogovorov s posameznimi ljudmi, ki so odločilno vplivali na politično življenje tedanjega časa. Za Kranjca ugotavlja, da mu je os življenja pomenilo tudi novinarstvo. S to dejavnostjo se ni prenehal ukvarjati ne med narodnoosvobodilnim bojem ne po vojni, z njim je bil ves čas tesno povezan. Tudi sam pravi: »Novinarstvo me je privlačevalo vse življenje. Morda zato, ker sem svojo »življenjsko kariero« začel prav v časniku.«

Pisec je v pregledni obliki nanižal vse poglavitne podatke o Kranjčevem publicističnem delu v Prekmurju in v zelo tekočem in jasnem jeziku — to želimo spričo današnjega jezikovnega stanja posebej poudariti — bralcu približal manj omenjano dejavnost znanega slovenskega pisatelja.

Študija je izšla ob Kranjčevi 70-letnici.

BERTA GOLOB

ZVEZA KULTURNIH ORGANIZACIJ
SLOVENIJE
Ljubljana, Dalmatinova 4, II.

Odbor združenja filmsko vzgojnih
delavcev Slovenije

14. SREČANJE MLADIH FILMSKIH USTVARJALCEV

Po sklepu lanskega srečanja najmlajših filmskih ustvarjalcev, da naj postane ta prireditve uvod v teden domačega filma, bo letošnje srečanje v Celju 10. in 11. novembra, torej štiri dni pred začetkom tedna domačega filma.

Doslej so se te prireditve udeleževali le mladi filmski ustvarjalci z osnovnih šol, letošnja pa želi povabiti tudi srednješolce, ki se na šolah v krožkih ali samostojno ukvarjajo s filmom. Glede na to manifestacija nima več naslova »Srečanje najmlajših filmskih ustvarjalcev«, marveč »Srečanje mladih filmskih ustvarjalcev«.

Vabimo vse osnovnošolske filmske krožke in srednješolce, ki snemajo filme, da prijavijo svoje filme na 14. srečanje mladih filmskih ustvarjalcev najkasneje do 20. oktobra 1978 kino klubu 1. osnovne šole v Celju (Vruncova 13).

Z razstave V. grafičnega bienala jugoslovanskih otrok v Kostanjevici na Krki-Berta Kotar Ob vodi, 7. r., Osn. šole, Kostanjevica na Krki, likovna pedagoginja: Martina Koritnik Fajt

Odkritost in neposrednost

V. GRAFIČNI BIENALE jugoslovanskih otrok v Kostanjevici na Krki

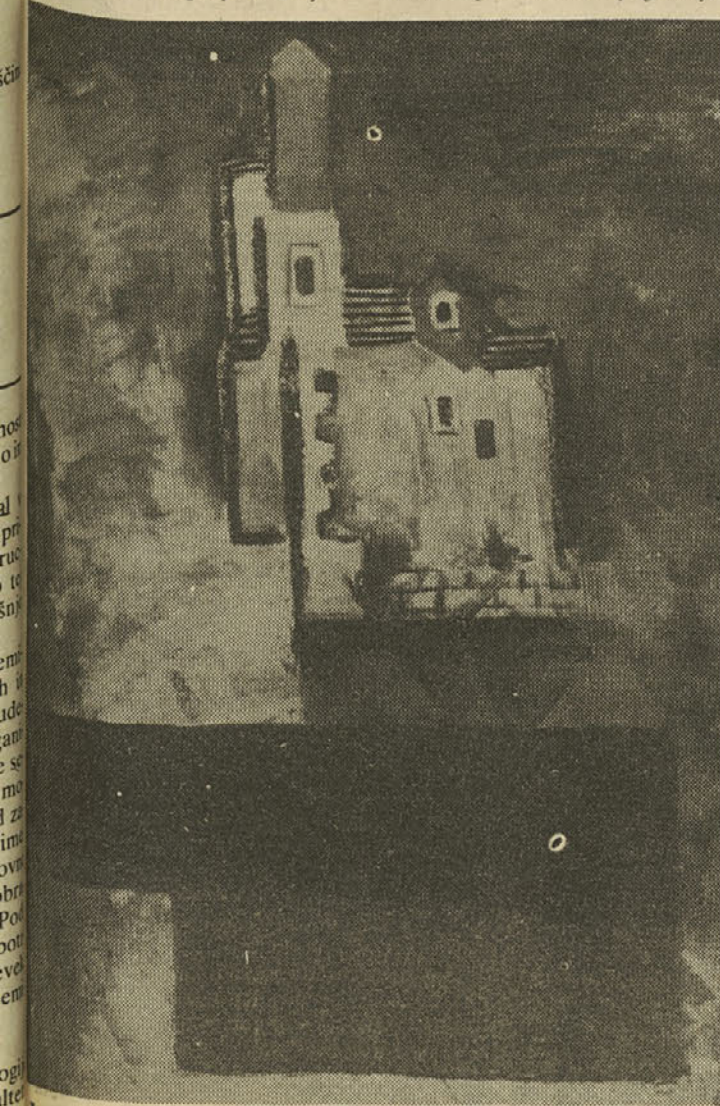
Lahko rečemo, da je tudi letošnji bienale bogata dveletna žetev grafičnih listov jugoslovanskih otrok — njihovih podob, odkrite in neposredne likovne besede o doživljanju, željah, sanjah in uči.

To so v resnici otroci sami. Prireditve pod pokroviteljstvom znamenitega hrvaškega grafika Miroslava Šuteja je posvečena letošnjemu prazniku pionirjev. Povedati je treba, da za letošnji bienale ni bila razpisana nobena tema. Tako so hoteli kar najbolj neposredno predstaviti svet otrok: pripravili so namreč projekt »čarobno kocko«, kjer se je otroška ustvarjalnost sprostila v igri — zaposlili so se otroci in hkrati tudi odrasli. Kocka ni bila torej le omejen prostor, postala je središče dogajanja vsega okolja: otroci so slikali, drugi so spremljali potek ob glasbi in pogovorih.

Bienale so odprli letošnjega 30. septembra najprej v galeriji Krško in nato v Lamutovem likovnem salonu v Kostanjevici. Žirija je podelila zlate, srebrne in bronaste plakete za najboljše likovne stvaritve, pri katerih je upoštevala predvsem kakovost, izvirnost motiva, njegovo interpretacijo in tehnično dovršenost. Med člani žirije so bili naši ugledni umetnostni zgodovinarji in akademski slikarji, častni predsedniki prireditve so bili znani likovni umetniki iz vse domovine, veliko je bilo mecenov, ki so prireditve podprli.

Spet se je prižgala plamenica Dolenjskega kulturnega festivala v Kostanjevici na Krki in zaznamovala letošnji že 23. festivalni spored, kamor spada tudi bienale.

Končana je uspešna manifestacija likovnega ustvarjanja otrok, ki je hkrati priručno priznanje mladim umetnikom, njihovim prizadevnim mentorjem, in ne nazadnje, požrtvovalnim prirediteljem!

Josef Šima: Modra pokrajina, 1924, olje

čim bolje se bomo poznali

Občinska izobraževalna skupnost Ajdovščina

Buldožer na Otlici

Pet osrednjih osnovnih šol (Ajdovščina, Dobravlje, Otlica, Col, Vipava) z dvanajstimi podružnicami, 2777 učenci in učenkami v 110 oddelkih so temelj osnovnega šolstva v občini Ajdovščina. Občinska izobraževalna skupnost Ajdovščina ima v svojem finančnem načrtu tudi dejavnost posebne osnovne šole v Vrhpolju pri Vipavi, delavske univerze in nižje glasbene šole.

Kaj opažajo v zadnjih letih pri razvoju in razširjenosti osnovnih šol v občini Ajdovščina, smo vprašali najprej referenta za izobraževanje, vzgojo in otroško varstvo v delovni skupnosti skupnih služb samoupravnih interesnih skupnosti družbenih dejavnosti občine Ajdovščina Leopolda Kompara.

Lahko rečemo, da se število osnovnošolcev v zadnjih letih tudi v Ajdovščini nekoliko zmanjšuje. Videti pa je, da se bo v naslednjih letih vpisalo v osnovno šolo spet več otrok. Večina jih je v Ajdovščini, in sicer 943 v mestu in 52 na podružnični osnovni šoli Lokovec. Močnejša je še vipavska osnovna šola z okrog 780 učenci in učenkami, v dobavljensko šolo pa prihaja vsak dan okrog 630 učencev. Osnovni šoli Col (215 učencev) in Otlica (130 učencev) sta brez paralelek.

Osrednje osnovne šole imajo dvanajst podružničnih šol. Število teh šol se pri nas v zadnjih letih ni zmanjšalo, doživljajo pa zelo zanimiv razvoj glede na različno število otrok v posameznem letu. Tudi v prihodnje bo verjetno ostalo pri starem, saj vaščani vztrajajo pri podružničnih šolah, ponekod pa tudi ne bi bilo mogoče urediti prevoza za otroke.

»Organizacijam združenega dela in krajevnim skupnostim bomo prikazali načrte celotne skupne porabe. Letos se nam bo pridružilo tudi več neposrednih izvajalcev, ki bodo razložili vsebino načrtov,« je napovedal Leopold Kompara. (Foto: S. J.)

V Budanjah je letos v prvem razredu le 22 učencev in učenek, naslednje leto pa jih bo dovolj. V Podnanosu imajo do 30 otrok. V Vrhpolju štiri leta ni bilo prvega razreda, letos se je v njem zbralo 16 deklic in dečkov, naslednje leto jih bo več kot 20.

Težko pa je z Gočami. To podružnično šolo obiskujejo otroci iz štirih vasi in treh krajevnih skupnosti. V štirih razredih je le 29 dečkov in deklic. Vasi Luže in Mariči imajo sedaj dobro avtobusno zvezo z Vipavo; zato starši želijo, da bi otroke, ki hodijo sedaj v Goče peš, prešolali v Vipavo. Izvršni odbor je že sprejel sklep, da se začne postopek za ukinitve šole.

Zanimiva je tudi dobavljenska osnovna šola, ki ima šest podružničnih šol, vendar je v njih malo otrok. V Kamnjah smo letos sprejeli šolarje tudi v 3. in 4. razred, ker imamo dovolj učitelje za razredno stopnjo.

Začenja se drugo obdobje urejanja srednjeročnega načrta 1976—1980, po katerem naj bi bila v posameznih občinah vsaj desetina otrok vključenih v celodnevno osnovno šolo. Kako je z uvajanjem te oblike vzgoje in izobraževanja v vaši občini?

Po srednjeročnem načrtu bi morali imeti letos osem oddelkov celodnevne osnovne šole, nimamo pa še nobenega. Sedaj, ko smo začeli graditi novo osnovno šolo v Otlici, bo lahko ta vzgojnoizobraževalna organizacija v prihodnjem šolskem letu začela s celodnevno delom. Leta 1980—81 naj bi uvedli celodnevno bivanje tudi podružnični šoli Črniče in Podnanos. Tako bomo imeli v naši občini 12 oddelkov celodnevne osnovne šole. Zakaj bodo prešle v celodnevno osnovno šolo najprej tri manjše šole? Po programu izgradnje novih šolskih zgradb je prva na vrsti osnovna šola v Otlici. Na šolah v Črničah in Podnanosu je enozimski pouk in bi torej — kar zadeva prostor — lahko imeli celodnevno osnovno šolo. Toda prostor je le ena izmed potrebnih možnosti, zato bomo morali tudi te šole vsaj delno posodobiti. V Ajdovščini in Vipavi ni mogoče uvesti celodnevne osnovne šole, saj imajo dvozimski pouk. Zato tudi ni mogoče organizirati dovolj oddelkov podaljšanega bivanja.

Druge podružnične šole delajo v tako slabih prostorskih razmerah, da bo treba najprej temeljito obnoviti njihove zgradbe.

Ali je osnovna šola Otlica edina izmed osnovnih šol v ajdovski občini, ki bo dobila novo poslopje?

— V Otlici so pred dnevi delavci SGP »Primorje« Ajdovščina začeli z zemljskimi deli. To bo sodobna šolska zgradba z

osmimi učilnicami za osem razredov oziroma oddelkov in namenskimi učilnicami za tehnični pouk in fiziko, z upravnimi prostori, kuhinjo itn.

Ni še gotovo, ali bo pri tej šoli telovadnica. Z denarjem občinske izobraževalne skupnosti je ne moremo graditi, ni pa še znano, kako so se odločili pri telesnokulturni skupnosti. Šola v Otlici bi po prvih predračunih stala 6 milijonov din, sedanjí izračun pa je pokazal že 15 mili-

»Uporabniki bi radi imeli vse, na vseh področjih, ko pa njihove želje ovrednotimo, takoj spregovorijo o pomanjkanju denarja,« pravi Sonja Furlan. (Foto: S. J.)

jonov din. Tako povišanje vsote je tudi zaradi ureditve vodovodne napeljave pri šoli.

Naslednja bo na vrsti Ajdovščina. Z denarjem, zbranim s samoprispevkom bomo zgradili šolski center Ajdovščina za poklicne in srednje šole. S tem bomo pridobili 12 učilnic v zgradbi osnovne šole Boris Kidrič, kjer bodo potem uvedli enozimski pouk. V nasled-

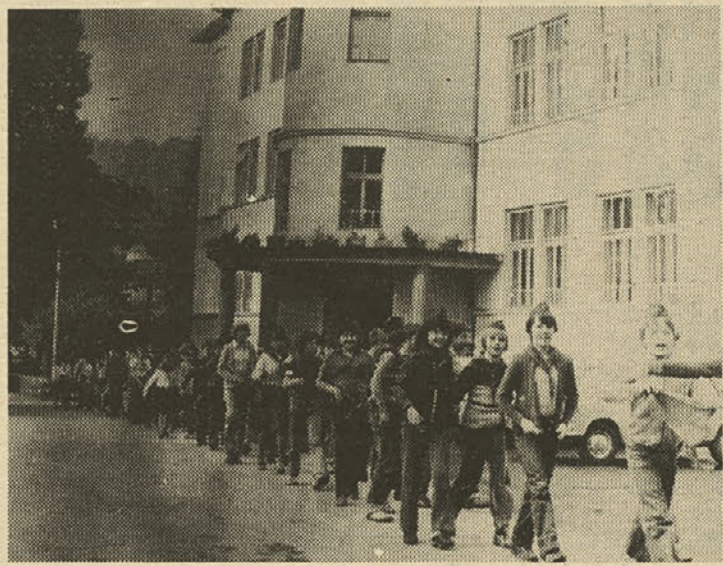
»Začasno financiranje je bilo velika ovira našemu delu. Letos smo zaostali že za sedem mesecev. Menim, da bo s pravočasnim načrtovanjem za leto 1979 in 1980 lahko resnično zaživel svobodna menjava dela,« je povedal predsednik izvršnega odbora Virgilij Čefarin. (Foto: S. J.)

njem srednjeročnem obdobju bi lahko prešli tudi na celodnevno osnovno šolo.

V programu sedanjega samoprispevka je tudi gradnja osnovne šole Col (enaka Otlici), nadaljevali bodo gradnjo osnovne šole Vipava in uredili dve učilnici pri osnovni šoli Dobravlje.

Samoprispevek poteka sicer že dve leti, vendar se je lani zbralo le malo denarja. Dogovorili so se namreč, da bodo začeli vsi plačevati občinski samoprispevek šele tedaj, ko bodo izplačali krajevni samoprispevek.

STANE JESENOVEC

Ob dnevu pionirjev smo videli po vsej Sloveniji razigrane pionirje in pionirke. (Foto: S. J.)

V Tekstini resno o izobraževanju

Učitelji vabljeni v tovarno

Sonja Furlan že dobro leto dela v kadrovske službi ajdovske Tekstine, prej pa je bila učiteljica.

— V naši tekstilni tovarni je več kot 70 % žensk — je poudarila v pogovoru — verjetno zato, ker se pri tem nehoti poraja primerjava med delavkami v njeni sedanjí delovni organizaciji in šoli.

Tekstina ima tri temeljne organizacije in delovno skupnost skupnih služb. Imajo štiri posebne delegacije za vzgojo in izobraževanje. V vsaki je po pet članov.

Pri nas ureja delo delegacij vodja splošnih služb. Ta skrbi, da so seje pravočasno sklicane, obvešča vodje delegacij o prispelem gradivu in vabi na seje konference delegacij. Seje sklicujemo v Tekstini med delovnim časom. Le tako je mogoče zbrati vse delegate, saj delajo v treh izmenah. Za seje, ki jih imamo med delovnim časom, moramo letno delati najmanj eno prosto soboto.

Do sedaj je imela skupščina občinske izobraževalne skupnosti tri seje. Kako ste se v Tekstini pripravili nanje?

— Za te tri seje skupščine smo imele vse štiri delegacije skupen sestanek. Na njem smo obravnavali gradivo, zavzeli enotno stališče in ga nato zastopali na seji skupščine občinske izobraževalne skupnosti. V skupščini je 35 delegatov iz krajevnih skupnosti, 22 iz temeljnih organizacij združenega dela in 14 delegatov zbora izvajalcev.

Omenjali ste gradivo za seje. Ali bi ga bilo treba izboljšati?

— Na sejah delegacij v Tekstini smo ugotavljali, da je gradivo ponavadi premalo obrazloženo, posebno skopo so pojasnili programi. Prav razumljive obrazložitve pa bi najbolj pomagale delegatom-uporabnikom, da bi lahko gradivo bolj proučili

in več pripomogli k reševanju problemov, s katerimi se ukvarja izobraževalna skupnost.

Kako vas delegat seznani s sklepi seje skupščine občinske izobraževalne skupnosti?

— V Tekstini dobivamo vsak dan informacije, v katerih objavijo delegati najzanimivejše sklepe s seji različnih skupščin samoupravnih interesnih skupnosti. Delavci z zanimanjem prebirajo poročila delegatov.

Ker ste zaposleni v kadrovske službi in hkrati tudi delegatka, vas najbrž delavke pogosto prosijo za pomoč in nasvete pri reševanju težav, ki jih imajo njihovi otroci v šoli?

— Pred začetkom pouka so matere prosile predvsem za priporočila delovne organizacije, da bi v šoli vključili otroke v izmenno, ki ustrezja njihovem delovnemu času. Dogajalo se je, da je iz iste družine hodil en otrok v šolo dopoldne, drugi pa popoldne. Delavke nas opozarjajo tudi na neusklajenost med dopoldanskim časom govorilnih ur v šolah in njihovim dopoldanskim ali izmenskim delom.

Pričakujejo, da bodo učitelji ali vodstva šol predstavili delavcem, občanom — uporabnikom njihov način dela, smeri razvoja in težave, ki jih morajo premagovati.

Pri nas menimo, naj bodo šola v naravi in druge podobne dopolnitve šolskega programa, financirane enotno iz sredstev občinske izobraževalne skupnosti, da ne bo treba bolj ali manj uspešno zbirati denarja za posamezne šole po delovnih organizacijah. Pričakujemo tudi, da bodo male šole po manjših krajih razširile sedanjí 120-urni program, saj imajo otroci v vzgojno-varstvenih organizacijah še vedno precejšnjo prednost pred vaškimi otroci, ki niso deležni organiziranega varstva in vzgoje. STANE JESENOVEC

Pogovor med šolama Paški Kojzak in Šmihel nad Mozirjem prek UKV zveze (Foto: Franci Jurač)

Predlog uporabnikov

Občani v ajdovski občini menijo, da bi z združitvijo osnovnih šol postalo delo v vzgojnoizobraževalnih organizacijah še bolj usklajeno in enotno. Zavedajo se, da združene osnovne šole ne pomenijo tudi cenejše šole, saj so dobro poučeni o tem, da se dane mnogo opravil, predvsem organizacijskih, vodstvenih, podvajajo kasneje pa bi bila mogoča usmeritev posameznika v ožje, strokovno zahtevnejše področje.

Kaj so na pobudo delegatov uporabnikov storili na občinski izobraževalni skupnosti?

Predsednik Virgilij Čefarin je povedal, da so pri izvršnem odboru ustanovili sedemčlanski odbor za združevanje šol. Ta občinski odbor vzgoje in izobraževanja pri občinskem sindikatu nem svetu je že razpravljal o združevanju osnovnih šol v ajdovski občini. Predlagajo, naj najprej združijo vseh pet osrednjih osnovnih šol, tem pa kasneje pridružijo, če bi to želele, še glavnobeno šolo, vzgojno-varstvene organizacije idr. Vse te vzgojnoizobraževalne organizacije imajo tudi skupne svetovne službe (sedaj imajo le logoped in tri socialne delavce). Predvidajo, da se bodo osnovne šole v ajdovski občini združile v šolskem letu 1979—80.

Drobne iz Ajdovščine

Ni več denarja iz solidarnosti — Letos je prejela občinska izobraževalna skupnost v Ajdovščini iz slovenske solidarnosti 3,96 milijona dinarjev. Po sedanjih merilih za pridobivanje solidarnosti pa ajdovska izobraževalna skupnost ne bo več dobila denarja iz tega vira.

Še čakajo — V ajdovski izobraževalni skupnosti do našega obiska (27. 9.) še niso začeli pripravljati načrtov za leto 1979 in 1980. Čakali so na podatke o gospodarstvu, ki jih je pripravil občinski izvršni svet.

Nad 4000 — Kljub temu, da letos predvideli osebni dohodek prosvetnih delavcev v višini 3700 din na pogojno nevalificiranega delavca, znaša ta sedaj več kot 4.000 din.

Le Otlica — Za leto 1979 v ajdovski občini na področju osnovnega šolstva ne načrtujejo večjih novosti. Potem ko bodo dogradili novo šolsko na Otlici, bodo tam uvedli celodnevno delo. To je edina razširitev izboljšava, predvideno za naslednje leto.

Izguba — Zaradi začasnega nanciranja so imele letos ob polletju kar tri osnovne šole v ajdovski občini izgubo. V šestih mesecih so prejele le toliko denarja, kolikor bi ga zadostovalo za štiri mesece.

Visoka stopnja — Trenutno imajo samoupravne interesne skupnosti prispevno stopnjo 34,39, to je za 6,67 več kot leto prej. Tako velikemu povečanju prispevne stopnje sta pripomogli tudi 1-odstotni davek na osebni dohodek in 1-odstotni davek na osebni dohodek. To izjemno povečanje prispevne stopnje prav gotovo povzročilo, da v ajdovski občini niso zbrali dovolj podpisnikov samoupravnega sporazuma o financiranju skupne porabe, in zato je moral občinska skupščina sprejeti odlok. S. J.

Koliko vedo občani

Preveč privilegijev

VIDA SLUGA, BLAGAJNIČARKA, VRHPOLJE:

Ne vem, kako je organizirana občinska izobraževalna skupnost. Tudi tega vam ne morem povedati, kje imajo sedež. Dve leti sem v banki, pa ne vem, če imamo delegacijo za izobraževanje. Sem iz Vrhpolja. Vem, da so v našem kraju letos spet odprli prvi razred osnovne šole in da so vaščani tega veseli.

NEDA VELES, PRODAJALKA, AJDOVŠČINA:

Hči hodi v peti razred. Pouk ima vedno popoldan. Bolje bi bilo, če bi imeli vsaj izmenični pouk. Nekateri imajo preveč privilegijev na naši šoli. Kdor gre večkrat v šolo, uvrsti otroka le v dopoldansko izmeno, kljub temu da ima doma varstvo. Vem, da so na tesnem. Upamo, da bo z novim centrom rešena prostorska stiska osnovne šole. Za samoupravne interesne skupnosti dajejo okrog 32 odstotkov od osebnega dohodka. So problemi z denarjem, a vseeno mislim, da prispevamo dovolj denarja. S. J.

tem bolje bomo delali

RADIO IN ŠOLA

Na kasetah vam predstavljamo
Pričevanja

Danes bi vam radi predstavili kasete, ki so izšle tik pred koncem šolskega leta. V počastitev zveze komunistov smo iz našega arhiva izbrali pričevanja borcev, ki so izšla na šestih kasetah. Tako se kasetam, ki so izšle lani, pridružujejo še nove, pripravljamo pa tudi priredbe slovenskih literarnih del (Levstikovega Martina Krpana, Jurčičeve Kozlovske sodebo v Višnji gori, Kozakovo Pravljico za Aleša, Kranjčeve Povesti o dobrih ljudeh in druge.), Nenavadni pogovori, ciklus glasbenih oddaj za nižjo stopnjo in spoznavanje narave za nižjo stopnjo.

ROŠKA OFENZIVA. Italijanska ofenziva leta 1942 na Dolenskem in Notranjskem, ki je hotela uničiti partizanske baze in vodstvo NOB, je dobila ime roška ofenziva. Ob gradivu, zbranim iz spominske literature, se bodo učenci seznanili s potekom in s posledicami te sovražene ofenzive. Izbrane so pripovedi Toneta Vidmarja-Luke, odlomek iz dnevnika IOOF Toneta Fajfarja, generala Lada Ambrožiča, Matije Škrbca, enega izmed organizatorjev begolagističnih vaških straž in doživljaji domačinov — odraslih in otrok, ki so se jim grozote vojne za vedno vtisnile v spomin. Oddaja je za višje razrede osemletnik in za srednje šole, pripravil pa jo je Ivan Križnar.

LJUBLJANA, PRIMER MNOŽIČNEGA ODPORA. Oddaja, ki je prav tako namenjena učencem nižjih razredov osemletke, je sestavljena v pisan mozaik, ki prikazuje, kako so Ljubljančani od najmlajših do najstarejših doživljali vojno in kako so se bojevali za svobodo. Ljubljana je bila zaradi izredno močnega odpora proti okupatorju in velike požrtvovalnosti eno prvih jugoslovanskih mest, proglašanih za mesto — heroja. Oddajo je napisal Zvone Kržišnik.

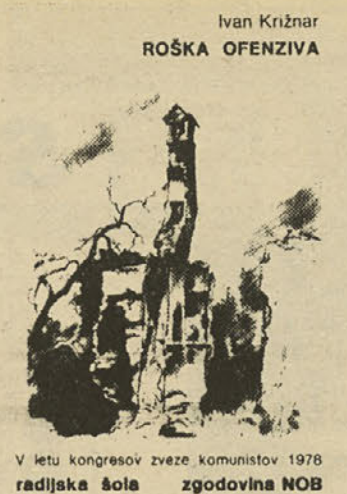
PARTIZANSKE BOLNIŠNICE. Spomine na nastanek in delo treh partizanskih bolnišnic pripovedujejo trije partizanski zdravniki: dr. Franja Bidovec, dr. Pavla Lah-Jerina in dr. Rudolf Obračunč. Iz njihovih pripovedi in dramtizaranih vložkov bodo učenci spoznali, kakšne so bile tedanje bolnišnice in koliko skrbi so prestali ljudje v njih, da jih sovražnik ne bi odkril. Za to so potrebovali veliko iznajdljivosti, poguma in požrtvovalnosti. Oddajo je pripravil Zvone Kržišnik, poslušajo pa jo lahko učenci nižjih razredov osemletke.

PARTIZANSKE RADIJSKE ZVEZE. Ta oddaja je nadaljevanje prejšnje, v njej pa inž. Miloš Brelih-Mitja, dipl. inž. Vladimir Klavs-Klis in Janez

Znidaršič pripovedujejo o organizaciji radijskih zvez med glavnim štabom in partizanskimi enotami, torej o eni izmed manj znanih dejavnosti tega sicer nekrvavega, vendar nič manj nevarnega boja. Ker v spominski literaturi ni ohranjenih pričevanj, je ta oddaja toliko bolj dragocena. Učenci višjih razredov osemletke in srednjih šol, ki jim je ta pripoved namenjena, bodo tudi slišali, kako so vrline — kot sposobnost za improvizacijo, domiselnost, pogum in tveganje — premagovale tehnično neprijetno bolj opremljenega in bolj izkušenega sovražnika. Tudi to oddajo je pripravil Janez Dokler.

XIV. DIVIZIJA. V tej dramatizirani oddaji se bodo učenci nižjih razredov osemletke seznanili z enim izmed največjih epskih dejanj slovenskega narodnoosvobodilnega boja in na drugi strani z vrsto najbolj dramatičnih žrtvenih bojov, ki so spremljali preboj od Sotle do zgornje Savinjske doline. Oddajo je pripravil — v glavnem po knjigi generala Lada Ambrožiča-Novljana — Zvone Kržišnik.

KRIČAČ — GLAS UPORNE LJUBLJANE. Sodelavci in pobudniki ilegalne radijske postaje dipl. inž. Miloš Brelih-Mitja, dipl. inž. Vida Lasič-Jelka in dipl. inž. Milan Osredkar pripovedujejo svoje spomine na to izredno drzno početje v času in v okoliščinah, kakršne si današnji mladi rod komaj predstavlja. Sredi okupirane Evrope je ta po-

V letu kongresov zveze komunistov 1978
radijska šola zgodovina NOB

V letu kongresov zveze komunistov 1978
radijska šola zgodovina NOB

V letu kongresov zveze komunistov 1978
radijska šola zgodovina NOB

V letu kongresov zveze komunistov 1978
radijska šola zgodovina NOB

V letu kongresov zveze komunistov 1978
radijska šola zgodovina NOB

V letu kongresov zveze komunistov 1978
radijska šola zgodovina NOB

staja več mesecev, natančno ob napovedanem času oddajala program — tako rekoč na očeh sovražne vojske. Kljub dobri tehnični opremljenosti, ki jim je bila na voljo, sovražniki niso mogli odkriti postaje. Šele, ko je postalo tveganje nesmiselno, se je posadka umaknila iz mesta.

Oddaja skuša za naš čas in tudi za prihodnost ohraniti tiste vrednote, ki so omogočale takšna

tvegana dejanja, kot je bil »Kričać«.

Oddaja je namenjena učencem v zadnjih razredih osemletke in v srednjih šolah, pripravil pa jo je Janez Dokler.

POHORSKI BATALJON. Dramatizirana oddaja skuša pričarati ozračje v zimovališču na Osankarici bliz Treh žeblov. Predstavljeni so: vsakdanji utrip dela, sestanki in politične ure,

vojaške vaje, večerni pogovori in petje ob ognjih.

Učenci bodo zvedeli veliko tudi o zadnjem boju Pohorskega bataljona. O tem boju in smrti je ljudstvo spletlo veliko legend. Dokumentarna pričevanja in legende pa pripovedujejo o neizmerni požrtvovalnosti vseh borcev Pohorskega bataljona.

Oddaja je namenjena nižjim razredom osemletke, napisal jo je Zvone Kržišnik.

ARMADA SMO VSI

Mladi o ljudski obrambi

Na desetem kongresu ZSM Slovenije, ki bo prihodnji teden od 12. do 14. oktobra 1978 v Novi Gorici, bodo mladi prav gotovo posvetili veliko pozornost tudi podružbljanju ljudske obrambe in družbene samozaščite. Vsak mlad človek mora ne le spoznavati koncept in sistem SLO in družbene samozaščite, temveč ga tudi sprejeti in se ustvarjalno vključiti v njegovo oblikovanje. Prav zaradi tega postaja Zveza socialistične mladine Slovenije tvorni nosilec in usmerjevalec družbenopolitičnih dejavnosti v procesu rednega usposabljanja mladih od osnovne in srednje šole do višjih in visokih šol ter mladine, ki je že končala šolanje. Med oblike obrambnega usposabljanja spada tudi pouk vojaških ved in spretnosti v mladinskih učnih enotah, ki poteka v organizaciji JLA. Mladi niso le aktivni tvorci koncepta, temveč tudi nosilci

obrambnih dejavnosti v svojih okoljih in v celotnem procesu podružbljanja obrambnih priprav. Prav zato bo tudi v prihodnje dan še poseben poudarek obrambnim dnevom in obrambnim krožkom v šolah, ki spadajo k številnim oblikam množičnega usposabljanja mladih.

Ne moremo mimo resnice, da si Zveza socialistične mladine Slovenije že več let prizadeva vključiti čim več mladih prostovoljcev v enote teritorialne obrambe. Veliko dela jih še čaka pri vključevanju mladink v te enote in v enote civilne zaščite.

Nedvomno si bodo v Zvezi socialistične mladine Slovenije tudi v prihodnje prizadevali organizirati skupne oblike idejnopolitičnega in vojaško-strokovnega usposabljanja ter se idejnopolitično in akcijsko povezovali z organizacijami ZSM Jugoslavije v JLA na vseh področjih delovanja.

Vezisti ob prazniku

Vsako leto se ob koncu septembra, ko vezisti praznujejo svoj praznik, radi spominjamo prehojene poti in doseženih uspehov. Seveda ob tem ne pozabljamo na želje in načrte, ki čakajo veziste v prihodnje.

Naši vezisti so letos praznovali 37-letnico dela, rasti in razvoja. In veliko je vzrokov, da so z doseženim nadvse zadovoljni. Samoupravna socialistična Jugoslavija je pri organizaciji naših oboroženih sil, ob uresničevanju zamisli splošnega ljudskega odpora, dala vezistom veliko podpore in možnosti razvoja. Hkrati s tem pa so vezisti sprejeli še večje naloge, dolžnosti in odgovornosti.

Zveza spada danes v sodobni tehnični rod naše armade. V njenih vrstah se odlikujejo starešine z velikimi moralnopolitičnimi vrednotami in strokovnim znanjem; to je nedvomno dobro zagotovilo za še hitrejši in nenehni napredek pri razvoju zveze, hkrati pa zahteva od slehernega vezista, da sledi hitremu razvoju elektronike. Letos dosejajo vezisti med

drugim tudi velike uspehe pri izboljševanju in širjenju svojih zmogljivosti, pri tem ne smemo pozabiti na radioamaterje in njihove organizacije, v katerih je veliko starešin JLA. Samo lani je bilo za delo v sistemu zvez usposobljenih več kot 2.000 mladincev in vojaških obveznikov.

Posebna pozornost pri šolanju je namenjena prav starešinam, saj sodobnih sredstev zveze ne moremo uspešno uporabiti, če jih do potankosti ne spoznamo.

V vsem dosedanem napredku in nenehni rasti razvoja naše zveze v vojni in miru se je pokazalo, da je za upravljanje sistema zveze, zasnovanega na sodobnih dosežkih elektronike, poglavitni nosilec celotnega sistema — človek. Prav zato vsakemu vezistu, ne samo v dneh pred praznikom, temveč skoraj na vsakem koraku, posvečajo veliko skrb. In prav zaradi tega so vezisti med lanskim in letošnjim praznovanjem, dosegli velike delovne uspehe in uspešno opravili vse naloge, ki jim jih je postavila naša družba in vrhovni komandant tovariš Tito.

Čestitke in zahvala

Nedavnega praznovanja borcev 15. slovenske narodnoosvobodilne udarne brigade in slušateljev oficirske šole pri glavnem štabu Slovenije, ki je bilo v Metliki, so se udeležili tudi številni borci drugih brigad in seveda mladina, ki je zvesta spremljevalka takih dogodkov in porok, da žrtve naših dedov in očetov ne bodo pozabljene.

Po slavnostnem govoru in nastopu partizanskega pevskega zbora sta nekdanje borce pozdravila tudi učena osnovne šole iz

Metlike Marjan in Duška Nemanič. Takole sta jim spregovorila: »Pionirji in mladinci Osnovne šole v Metliki, ki s ponosom nosite ime junaške 15. slovenske narodnoosvobodilne udarne brigade — Belokranjske, priskrbeno pozdravljamo vse borce petnajste in drugih brigad ter nekdanje slušatelje oficirske šole glavnega štaba Slovenije.

Iz knjig, revij, časopisov, radia, televizije in mnogih umetniških del ter v šoli nenehno s ponosom in občudovanjem spoznavamo

Duška Nemanič, učenka sedmega razreda osnovne šole v Metliki, izroča Niku Šilihu, prvemu komisarju 15. brigade, šopek cvetja in čestita. (Foto: T. U.)

slavno zgodovino naše revolucije, junaške podvige posameznih borcev, kurirjev, ilegalcev in aktivistov, velike in junaške boje in zmage naših odredov, brigad in divizij.

Ob tem pa se tudi sami učimo požrtvovalnosti, vztrajnosti in borbenosti: to bomo dokazali že čez nekaj let z našim delom in prizadevanji za razvoj samoupravnega socializma ter pripravljenoostjo na obrambo domovine, če bo to potrebno.

Cepav smo večkrat na videz brezskrbni, veseli in razigrani, vam zagotavljam, da bomo znali tudi mi prijeti za orožje v obrambo vsega, kar ste nam priborili in kar so naši starši v letih svobode ustvarili. Od vas smo se naučili ljubiti svojo domovino, se

zanjo bojevati in tudi zanjo umreti!

Tovariši borci, čestitamo vam k današnjemu vašemu in našemu prazniku ter želimo prijetno bivanje med nami v Metliki — ob obujanju težkih in lepih spominov na minula leta boja in dela.

Ob tej priliki se najtopleje zahvaljujemo zvezi združenj borcev za sodelovanje, pozornost in skrb, ki jo posveča nam mladim. V znak spoštovanja in zahvale za vse, kar ste storili za nas, vam poklanjamo šopek cvetja, ki ga izročamo Niku Šilihu, prvemu komisarju 15. brigade!

Duška je izročila Niku Šilihu šopek cvetja. Solze v očeh revolucionarja in borca so povedale vse!

Kako vključiti v enote teritorialne obrambe še več deklet? Metka Černež, učenka Centra strokovnih šol iz Maribora pravi takole: »Menim, da dekleta premalo vedo o urjenju. Mnoge menijo, da ne bi zdržale takih naporov, pa vendar, če jih fantje, jih bomo tudi mi!« (Foto: T. U.)

SOZD SAP-VIATOR

PRIREJAMO

- zimske športne dneve
- zimsko šolo v naravi
- smučarske tečaje
- obisk krajev, kjer so potekali pomembni dogodki med NOB
- obisk krajev z arhitektonskimi in zgodovinskimi znamenitostmi
- obisk krajev z naravnimi znamenitostmi
- izlete za prosvetne delavce doma in v tujini itd.

Podatke o organizaciji in izvedbi vsega naštetega dobite v naših turističnih poslovalnicah po vsej Sloveniji:

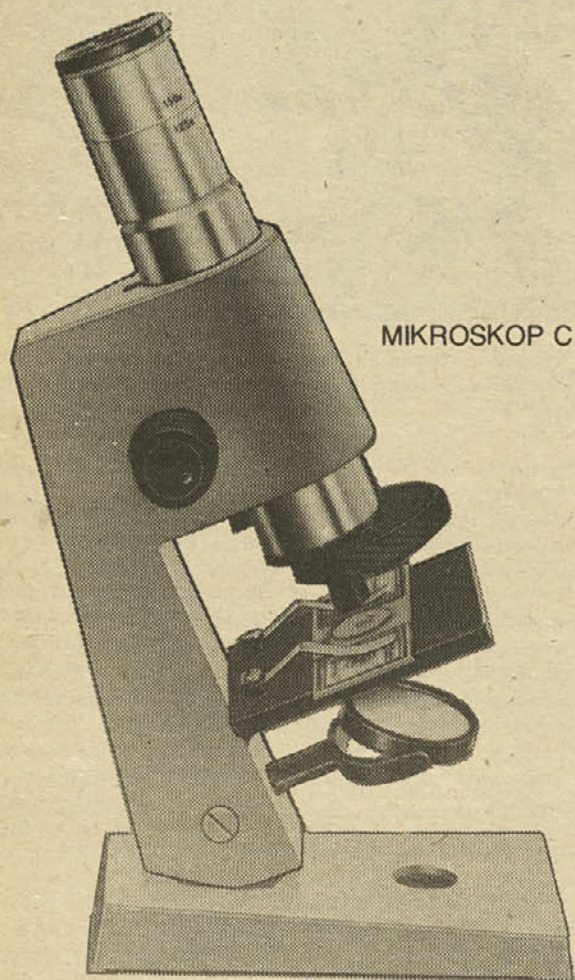
- 61380 Cerknica, Avtobusna postaja, tel. (061) 791-092
- 68340 Črnomelj, Kolodvorska c. 37, tel. (068) 76-011
- 61230 Domžale, Ljubljanska c., tel. (061) 72-014, 72-587
- 66330 Piran, Fiesa 57, tel. (066) 73-473
- 65280 Idrija, Vodnikova 2, tel. (065) 71-037
- 64270 Jesenice, Maršala Tita 69, tel. (064) 81-959
- 61240 Kamnik, Titov trg 20, tel. (061) 831-249
- 61330 Kočevje, Trg zbora odposlancev 66, tel. (061) 86-332
- 64280 Kranjska gora, tel. (064) 88-413
- 61000 Ljubljana, Titova 36a, tel. (061) 310-933, 314-544, 316-871, 313-902, 315-342
- 69240 Ljutomer, Glavni trg 1, tel. (069) 81-177
- 66320 Portorož, Obala 33, tel. (066) 75-663
- 62390 Ravne na Koroškem, Koroška 5, tel. (062) 86-080
- 62380 Slovenj Gradec, Glavni trg 12, tel. (062) 84-176
- 61420 Trbovlje, Keršičev hrib 1, tel. (061) 821-012
- 64290 Tržič, Cesta JLA 2, tel. (064) 50-067
- 61360 Vrhnika, Cankarjev trg 5, tel. (061) 70-084
- 61410 Zagorje ob Savi, Kisovec 94, tel. (061) 811-056

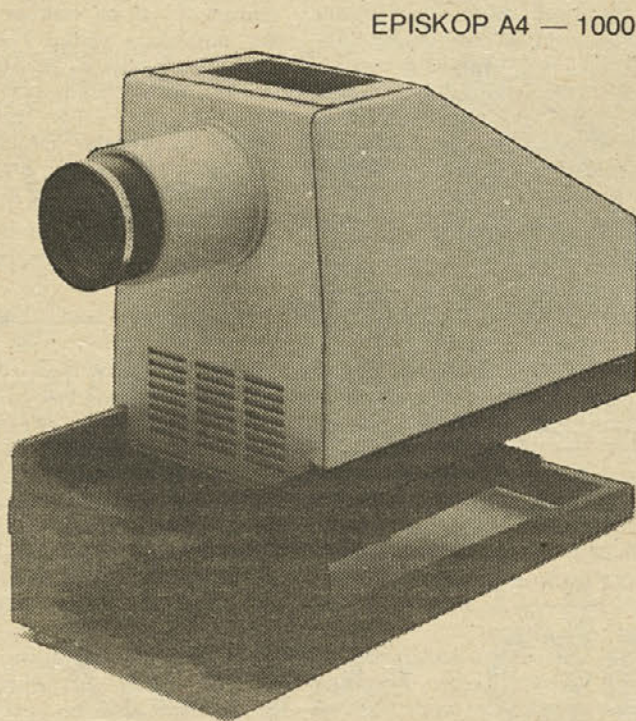
Ob začetku šolskega leta 1978/9 in ob koncu Sejma elektronike 1978, na katerem je sodelovala tudi ISKRA, opozarjamo šole na program Vega, ki vsebuje:

- grafoskope (novost je prenosni šolski grafoskop)
- episkope (nov je tip 1000 in 625)
- avtomatske diaprojektorje
- steklenino za kemične, fizikalne in naravoslovne kabinete ter laboratorije
- razne lupe (zelo primerna je nova lupa s premerom, fi 50 s 4-kratno povečavo)
- šolski mikroskop C z 225-kratno povečavo, z njim lahko tudi projicirate

MIKROSKOP C

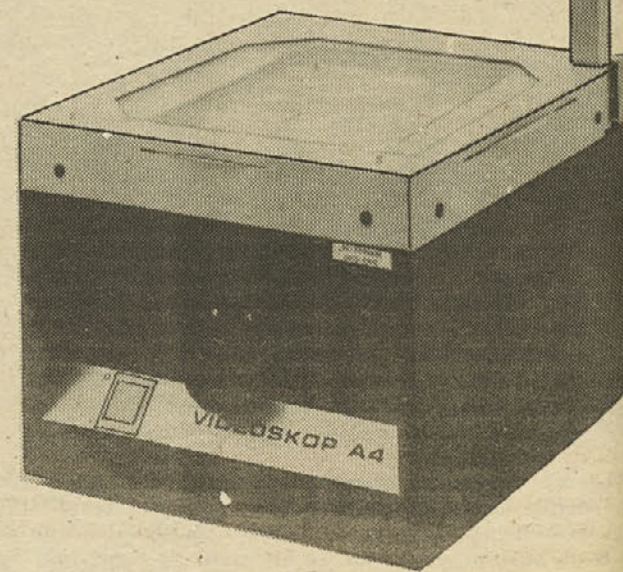

EPISKOP A4 — 1000

ISKRA Elektromehanika,
TOZD prodaja (Vega), Ljubljana,
Trg revolucije 3, telefon 324 061

PISALNI PROJEKTOR
(GRAFOSKOP)
Program — »VEGA«

INOZEMSKI ODDELEK Državne založbe Slovenije Ljubljana

Titova cesta 25 — Tel.: 310-736

V naši knjigarni imamo na zalogi ali pa vam v najkrajšem času priskrbimo iz tujine:

- šolske učbenike za vse tuje jezike
- najnovejšo znanstveno in strokovno literaturo
- priročnike z vseh strokovnih področij
- tehniške normative in standarde
- umetnostne monografije
- bibliografske leksikone
- klasično in moderno leposlovje
- slovarje — znanstvene in šolske
- enciklopedije: Larousse, Meyer, Brockhaus, Encyclopedia Britannica, American Encyclopedia, Sovjetska enciklopedija
- tuje strokovne revije in časopise

Pojasnili o cenah, rokih in pogojih dobave dobite osebno, pisno ali po telefonu.

Zaupajte nam svoje želje in potrebe! Ne bomo vas razočarali!

INDUSTRIJA GOSTINSKE OPREME
LJUBLJANA — JUGOSLAVIJA

25

Podjetje »IGO« LJUBLJANA, ima 25-letno tradicijo pri opremljanju kuhinj za gostinske lokale, šole in vzgojnovarstvene zavode, internate in bolnišnice.

V našem projektivnem biroju vam pripravimo tehnološke rešitve kuhinj in jedilnic, če naročite opremo, pa tudi projekt mikro lokacij priključkov, za izvedbo potrebnih napeljav. Opremo namesti skupina strokovnjakov našega servisa. V garancijskem roku in pozneje opravimo tudi servisna dela. Če želite, vas obiščemo in si ogledamo prostore, ki jih nameravate opremiti, opravimo pa tudi vse komercialno-tehnične pogovore z investitorji.

Svoje želje sporočite na naslov: »IGO« LJUBLJANA, Trnovski pristan 8, telefon 24-415.

Priporočamo se za naročila in obljublamo, da jih bomo kakovostno opravili.

rdeči križ slovenije

Republiški
odbor

LJUBLJANA
Mirje 19
tel. 24-294

Pedagoškim delavcem priporočamo za pomoč pri njihovem delu naslednjo poljudnoznanstveno literaturo s področja vzgoje in izobraževanja za zdrav način življenja in dela:

Brošure:

- Osnove prve pomoči za vsakogar (priročnik za 80-urni tečaj prve pomoči)
- Preprečujemo nesreče in naučimo se pomagati (priročnik za 20-urni tečaj PP)
- Prva pomoč za pouk v osnovnih šolah
- Alkoholizem (priročnik za višje razrede osnovnih šol)
- Spolna vzgoja — načrtovanje družine
- Higiena bivanja zunaj naseljenega kraja
- Pomagajmo ogroženi naravi — brošurica za mlade člane RK
- Garje (brošura)
- Kolera (brošura)
- Pljučni rak na koncu cigarete (brošura)

Zloženke:

- Krvodajalstvo
- Higiena na vasi — pitna voda

- Nesreče na vasi — 3 pomočniki
- Da bo naš dom varen
- Če že morate kaditi
- Garje
- Kolera
- Steklina
- Za lepši svet
- Negovani zobje
- Debeli ritč

Slikanice:

- Za varno pot
- Alkohol ni za otroke
- Nikoli — boj proti kajenju
- Kaj vse že zmoreva
- Za malo dejanj veliko zdravja
- Kjerkoli ste vi, so tudi stari ljudje
- 8. maj — mednarodni dan Rdečega križa
- pivnik »Repko«

Flanelograf o spolni vzgoji

Plakati:

- O higieni (serija 11 plakatov)
- 6 dobrih navad za zdravje zob
- Začetek in konec (boj proti kajenju)

Navedene učnovzgojne pripomočke si lahko priskrbite pri občinskih odborih Rdečega križa in krajevnih organizacijah Rdečega križa. Cene so simbolične.

ŽIVILSKI KOMBINAT

ŽITO
Ljubljana

TOZD PEKARNE

Ljubljana, Šmartinska 154, tel. 061/41 673

oskrbuje z izdelki iz svojih obratov Pekarne na Šmartinski cesti 154 in Pekarne v Sa movi ulici

šolske kuhinje, vzgojnovarstvene zavode ter domove za učence in študente na območju Ljubljane.

Priporočamo predvsem:

polbele hlebčke — moka T 600 — bele in pletene makove štručke-velike in male žemlje-makovke, rogljičke — šestdelne bige — moka T 400- šestdelne banane-moka T 400.

Iz svojega obrata zmrznjene hrane na Šmartinski 154 vam ponujamo tudi tele globoko zmrznjene izdelke:

skutine, slivove, marmeladne in marelične cmoke, krompirjeve svaljke, mesne žlikrofe in listnato testo.

Ti izdelki so uporabni eno leto, če jih hranimo pri temperaturi —18 °C. Poleg navedenega bomo uvrstili v svoj program tudi sveže slaščičarsko pecivo. Svoje delovne enote imamo tudi v Kamniku, Trbovljah in Kočevju.

TOZD PEKATETE

Ljubljana, Šmartinska 154, tel. 43 530

ponuja šolskim kuhinjam in vzgojnovarstvenim zavodom na območju Ljubljane, Kranja in Novega mesta:

dolge testenine (špagete, makarone, valvice, rezance) — kratke testenine

(različne vrste polžkov, kljukice, svedrčke, ribano kašo, testeninski drob, jušni drobi: krpiče, rinčice, testeninski riž, zvezdice, korale) — zvite testenine (gnezda, fideline, ozke, široke in domače rezance) — lasagne, pizze-pite.

Priporočamo, da sklenete pogodbe po letnem nakupnem načrtu.

Glede cen, rokov in pogojev dobave lahko dobite potrebna obvestila osebno, pisno ali telefonsko.

GIP »GRADIS«
LJUBLJANA

Šmartinska cesta 134 a
61000 Ljubljana

Telefon: (061) 41-422
Telex: YU Gradis 31-126

projektira in gradi vse vrste osnovnih, srednjih in visokih šol ter vzgojnovarstvenih zavodov

V zadnjih letih smo zgradili tele večje objekte:

- Mednarodni center za upravljanje podjetij v družbeni lastnini v deželah v razvoju — Ljubljana
- Ekonomska fakulteta — Ljubljana
- Šolski center — Tolmin
- Dijaški dom »Peter Skalar« — Tolmin
- VVZ V. Šarh — Maribor
- Šola Javornik
- VVZ »Ane Zihelk« — Ljubljana
- Osnovna šola Duplek — Maribor

Iskanje novih poti

Ob prizadevnem delu Zveze prijateljev mladine Slovenije se vedno znova odpirajo vprašanja, ki jih je mogoče rešiti le z dobro povezanim delom vseh, ki tako ali drugače delajo za mladino in z mladino. To, kar je nekoč bilo delo zveze pionirjev, je preozko, da bi pokrilo interese vzgajanja in izobraževanja, ki se spleta zlasti še z razvojem celodnevne šole, podaljšane bivanja učenca in preobrazbe vzgoje. Zveza pionirjev naj bi s svojim delom zadostila interesom pionirjev na najrazličnejših področjih ter le-te tudi usmerjala in razvijala v danih razmerah, hkrati pa idejno in programsko usmerjala dejavnosti pionirjev, da bi zagotovila položaj pionirja v svoji organizaciji in vsej socialistični družbi. Pionirska organizacija veliko prispeva k samoupravni vzgoji, ne more pa več odigrati vloge, kakršno je imela pred delovanjem šolskih in razrednih skupnosti, ki zdaj veliko bolj neposredno delavno in tudi delno materialno omogočajo učencu, tudi pionirju, da je subjekt vzgojnoizobraževalnega dela. Prav zaradi tega bo treba temeljito premisliti, kako se pionirska organizacija in druge otroške in mladinske organizacije vpletajo v celostni proces vzgoje kot dejavniki, ki omogočajo učencu ustvarjalni položaj sredi svojih življenjskih problemov pouka, dela in prostega časa.

Zanimiv je pojav, da so sveti pionirjev izginili iz šol in so jih nadomestili sveti šol. Verjetno je to del tistega procesa, ki tudi pionirski organizaciji daje novo vlogo, ne da bi zmanjševal njen pomen, pač pa jo postavlja še bolj v vlogo spodbudnika, idejnega nosilca. Prav zaradi tega ne more biti skrb za izvajanje prostovoljnih dejavnosti predvsem ali samo zadeva pionirske organizacije, temveč zadeva pravica in možnost vseh učencev, celotne šolske skupnosti, pionirska organizacija pa verjetno najnaprednejša, najbolj zavzeta sila, ki na temelju prostovoljnosti in samoupravnosti spodbuja in razvija to dejavnost.

Iz poročila Zveze prijateljev mladine Slovenije za preteklo leto razberemo, da je pedagoška praksa pri delu v pionirski organizaciji daleč pred pedagoško teorijo. Posledice tega so precejšnje: ni enotnih spodbud za delo, na šolah delajo po svoje in nove izkušnje se pretakajo le po »ustnem izročilu«. Nimamo razvitega študija otrokovega pro-

stega časa, skromni pa so tudi poskusi metodičnega usposabljanja pedagoških delavcev za to področje. Če bi hoteli vsaj dohiti razmere, bi morali čimprej vključiti področje prostega časa v celoten pedagoški študij in v obvezno dopolnilno izobraževanje pedagoških delavcev, poleg tega pa poskrbeti za inštruktorje iz vrst občanov, mladine in staršev ter članov različnih strokovnih organizacij. Pedagoški akademiji v Mariboru in v Ljubljani sta sicer s takim delom začeli, vendar tega nikakor ne razvijata, kakor bi bilo potrebno.

Na šolah zadnja leta naglo rastejo različne posebne organizacije mladih za kulturne dejavnosti, športna društva, šolske hranilnice, šolska turistična društva in še marsikaj. Prav to kaže, da je potrebno smotrno, usklajeno delo in pedagogu prostega časa, ki naj bi strokovno usposobljen zavzeto in načrtno skrbel za izpopolnjevanje in uresničevanje načrta dejavnosti s tega področja, posebno v celodnevni šolah. O vsem tem se bo treba temeljito pomeniti in načrtno ukrepati. Zveza prijateljev mladine Slovenije je veliko storila za rekreacijo in letovanje otrok, vendar je tu še veliko neskladnosti v zasnovah politike letovanja, ni še urejen status otroških letovanj in niso še izdelani in potrjeni pedagoški normativi in ni še družbenega dogovora, ki bi to urejal. Pripraviti bi morali širše posvetovanje, da bi skupaj našli poti.

Kljub mnogim oviram lahko rečemo, da je Zveza prijateljev mladine Slovenije opravila veliko za dobro informacijo in izobraževanje ljudi. Resda je usahnilo Glasilo DPM, toda Otroci in družina se je razvila v ugledno revijo, po kateri segajo številni starši in pedagoški delavci, da jim pomaga pri vsakdanjem delu. Poleg tega so izdali še več strokovnih priročnikov (Razvijajmo sposobnosti predšolskega otroka, Zbor slovenskih pionirjev — Dražgoše, Pionirka sem! Pionir sem!, Vajino skupno Cicanove urice itd.) Zdaj pa je v pripravi Priročnik za delo s pionirji, ki ga v pedagoški praksi že željno pričakujejo.

Zveza prijateljev mladine Slovenije je nedvomno pred odgovornimi nalogami, ob bogatih izkušnjah svojega dela pa se bo izpopolnila in uresničevala svoje poslanstvo na delegatskih osnovah. Tako bo tudi najbližje resničnim interesom, potrebam in problemom, ki jih obravnava. R. L.

Pred kongresom slovenske mladine

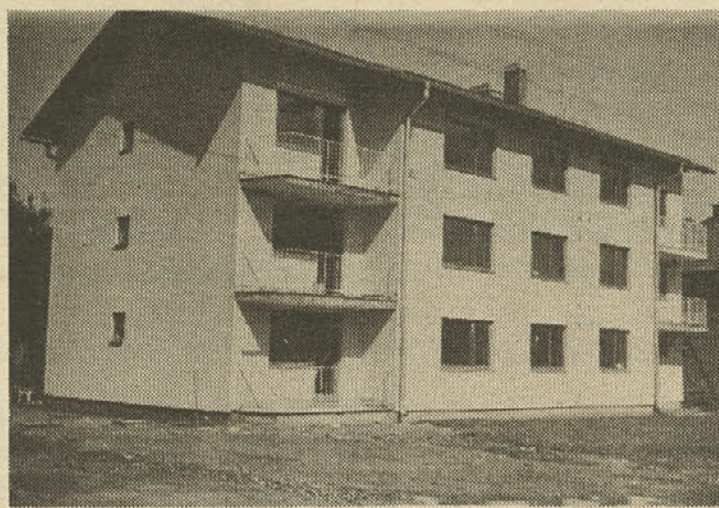
Korenine novega

Na večini naših srednjih šol je mladina izoblikovala eno osnovno organizacijo mladih. Pri tem ugotavljamo, da je delo dokaj forumsko zlasti tam, kjer so šole zelo velike. Tu in tam se ubadajo tudi s kadrovskimi težavami, ki so dvojne narave. Najprej gre za to, ali so ali niso vsi učenci člani Zveze soc. mladine Slovenije, zatem pa tudi za to, da je med mladimi vedno več takšnih, ki zaradi odtujenosti in forumskega dela odklanjajo funkcije, ki bi jih zaradi svoje sposobnosti lahko opravljali. Marsikje se ustavljajo pred vprašanji, kot so: kaj dela mladina in kaj skupnost učencev, kdo je zadolžen za kulturne dejavnosti, kaj je s plesi, kdo vodi družbenovzgojne ure, ki jim popularno pravimo kar mladinske ure itd. Teh vprašanj je še več. Enotnega recepta ni. Vsaj do sedaj ga še ni bilo. Zato so tudi na različnih šolah različno uspešni.

Na celjski gimnaziji so mladi skupaj z učiteljskim kolektivom že pred leti razčistili več vprašanj. Delo skupnosti čencev so predstavili celo na enem od shodov samoupravljalcev Jugoslavije. Teh uspehov bi lahko našli še več. Pa ne gre za to. Za današnji čas je ostalo veliko vprašanj, omenimo pa naj dve. Prvo: kako »presekati« forumsko delo mladih, na katero opozarjajo vsi dokumenti pred kongresom ZSMS; drugo pa, kako zainteresirati mlade za resnično akcijo in delo, o katerem vsi trdijo, da ga je premalo. Tem vprašanjem so mladi, pa tudi učitelji na celjski gimnaziji, posvetili veliko po-

zornosti. Začetni uspehi so. Korenine novega so pognale. Živahnosti, aktivnosti, ustvarjalnosti in lastnih pobud je več. Mladi postajajo resnično mladi. Ne nekaj, kar niso, pa bi to odrasli želeli, da so.

Forumsko so prenehali delati letos na dan mladosti, ko so po temeljitih pripravah eno osnovno organizacijo — v tej je bilo vseh 972 učencev — spreminili v štiri osnovne organizacije s popolnimi vodstvi, načrti dela in novimi mentorji. Prvošolci in drugošolci iz dopoldanskih razredov sestavljajo eno osnovno organizacijo, tretješolci in četrtošolci pa drugo. Enaka je organiziranost popoldan, saj sta na tej šoli dve izmeni, kar seveda delo, tako kot je bilo organizirano prej, precej otežuje. Reorganizacijo so dosegli najmanj dva cilja. Mladi se lahko sestajajo, ker so to manjše enote, ki štejejo nekaj več kot 200 članov in se — če je potrebno — lahko sestanejo tudi v glavnem odmoru. Vodstvo je izvoljeno iz učencev, ki poznajo probleme svojega okolja. Dobro se poznajo med seboj. Če ni kaj v redu, se lahko takoj pogovorijo. Ni čakanja na opoldance in tiste, ki so kako problematiko že prerasli ali pa je še sploh ne poznajo. Skratka, vodstvo resnično pozna in izraža interes tistih mladih ljudi, katerih sestavni del je. Na gimnaziji v Celju menijo, da so s tem dosegli bistven premik, ker drugače o zadevah mladih povečini odločajo tisti, ki so starejši, veliko bolje usposobljeni in izobraženi. Petindvajsetletnik

Kolektivu osnovne šole Prežihov Voranc v Srednji Bistrici se je napoved uresničila dolgoletna želja: dobili so nov stanovanjski blok (Bese-dilo in foto: J. Žerdin)

žal ne zastopa interesa petnajsetletnika. Med njimi so prav take pregrade kot med mladimi in starejšimi rodom, pa če to priznavamo ali ne. Zlitje interesov vodstva in članstva je bilo tako temelj za odpravljanje forumskega dela.

Drugo je sama aktivnost, delo, zanimanje. Na celjski gimnaziji si niso nikoli zatiskali oči pred resnico, da je veliko mladih pasivnih — takih, ki so zadovoljni s tistim, kar pač je. Tu in tam so se pojavljale tudi težnje in želje po skromnejšem delu. Pri učenju in samoupravljanju. Dolgo so iskali razloge. Nekaj časa je bilo slišati očitke, da je za takšne razmere kriva mladina, potem so bili krivi učitelji, zatem vodstva, ki so delala forumsko, zunanji dejavniki itd. Po obojestranski temeljiti oceni pa so le ugotovili preprosto razlogo: mladi so sprejemali naloge, ki so nastajale zunaj njihovega dela in življenja. Zato te naloge niso bile njihove. S tem, da jih niso izpolnjevali, so se podzavestno upirali pritisku in sprejemanju nalog. V bistvu je bilo ne-

delo upor proti utesnjevanju in likanju po določenih preživetih vzorih, ki so v naši pedagoški teoriji že zdavnaj zastareli, v vsakodnevnem življenju pa še vedno živimo od njih. Po tem je bil do večje aktivnosti in zainteresiranosti le še korak. Mladim so »dali«, če ta izraz sploh lahko uporabimo, možnost, da so neposredno v manjši mladinski organizaciji povedali svoje mnenje. Res je, da sprva še bolj skromno, z dnevi in meseci predvedno bolj pogumno in preudarno. Nič ne nastane samo po sebi. Tako je sedaj pred kongresi na celjski gimnaziji mladina našla veliko dela. Dela, ki jim ni neprijetno in tuje. Sami ga izbirajo. Tudi tekmujejo na najrazličnejših področjih. K temu jih spodbujajo njihova opredelitev, pa tudi nagrade (prosti dnevi za strokovne ekskurzije), po načelu, da tudi na šoli ni zaželeno uravnilovka, po kateri bi se enako veselili tisti, ki so ali niso prizadevni. Tako sprememba pa je tudi lep prispevek h kongresu slovenske mladine. JOŽE ZUPANČIČ

Skupne službe interesnih skupnosti

Na skupnem imenovalcu

Samoupravne interesne skupnosti za izobraževanje, otroško varstvo, kulturo, telesno kulturo in socialno skrbstvo v občini Ajdovščina imajo strokovne službe že dobro leto in pol oblikovane v »delovno skupnost skupnih služb samoupravnih interesnih skupnosti družbenih dejavnosti«.

Za pet področij so štiri referentska mesta. Združene so naloge in opravila referenta za izobraževanje, vzgojo in otroško varstvo, za druga področja pa so posamični referenti.

Kljub temu da smo najprej želeli zvedeti čim več o občinski izobraževalni skupnosti Ajdovščina, smo se z našim sogovornikom, Leopoldom Kompara najprej pogovarjali o delovni skupnosti skupnih služb.

— Na delovnem mestu referenta za izobraževanje, vzgojo in otroško varstvo sem od letošnjega 1. julija — nam je povedal in dodal, da so mu te delovne naloge zaupali predvsem zato, ker dobro pozna razmere na področju vzgajanja in izobraževanja. Prej je bil predsednik izvršnega odbora občinske izobraževalne skupnosti in dolgoletni pedagoški in organizacijski delavec na področju izobraževanja v ajdovski občini, zato dobro pozna tamkajšnje razmere. Doma je iz Kamnika, 24 let pa je bil v Podnanosu učitelj in ravnatelj. Kasneje je postal v vipavski osnovni šoli pomočnik ravnatelja.

Pred lansko reorganizacijo so bile skupne službe interesnih skupnosti družbenih dejavnosti pri občinski izobraževalni skupnosti. Priznavajo, da so imeli pri svojem delu obilo težav in ni bilo mogoče govoriti o globljem sodelovanju med interesnimi skupnostmi. To so krepko občutili tudi delegati, ki so prejimali

gradivo neorganizirano.

— Pred oblikovanjem skupnih služb so imeli na šolah o tem precej pripomb, sčasoma pa so spoznali, da je taka oblika organiziranja in dela nujna — je dejal Leopold Kompara in nadaljeval: »S tem pa verjetno proces reorganizacije še ni končan. Predlagano je, naj bi referenta za kulturo in telesno kulturo odšla na zvezo njihovih organizacij, še posebno zato, ker opravljajo sedaj dvojne delovne naloge.

V delovni skupnosti je zaposlenih 14 ljudi. Vodja, ki usklajuje celotno skupno porabo, računovodja, administratorke, socialne delavke, referenti. Okrog 2,5 milijona din bo stalo letošnje njihovo delo. Delegati zbor uporabnikov večkrat opozarjajo na to vsoto, ki je po njihovem mnenju previsoka.

— Kolikor sem lahko spoznal v tem času, — je razmišljal Leopold Kompara, — bom lahko opravljal delovne naloge za izobraževanje, vzgojo in otroško varstvo. Kadar je največ dela, priskoči na pomoč vodja. To je tudi njegova naloga. Delo je sedaj močno olajšano, ker delamo vse samoupravne interesne skupnosti usklajeno, se dogovorimo v naši hiši, akcijo pa vodimo sočasno z enega mesta. To in druge ugodne okoliščine pripomorejo h kakovosti dela, ki so od naših služb pričakovali uporabniki in izvajalci.

Že pri izdaji gradiva — o tem najpogosteje govore delegati — pišejo v sredstvih javnega obveščanja — se vidi, da smo »na skupnem imenovalcu«. Gradivo je oblikovno enotno in vsebinsko usklajeno ter daje celosten pregled v delovanje naših samoupravnih interesnih skupnosti. STANE JESENOVEC

Precej boljše možnosti

Pogovor s predsednikom sveta Pedagoške akademije v Mariboru

Novo postopje Pedagoške akademije v Mariboru takoj obogatiti pogled na mesto ob Dravi, če pridemo vanj s koroške strani. Pedagoška akademija je sedaj lepota med poslopji visokošolskih delovnih organizacij Univerze v Mariboru, bogata s prostori in novimi možnostmi za razvoj izobraževalno-vzgojnega procesa. Uradna otvoritev, čeprav so se študenti in učitelji vselili že prej, je spodbudila veliko ocen in pogovorov in tudi tega s predsednikom sveta pedagoške akademije:

Starega in novega, poslopja pravzaprav ne moremo primerjati, lahko pa ocenimo možnosti, ki jih dajejo nove učilnice, seminarske sobe in družbeni prostori za izobraževanje pedagoških delavcev. Vaša ocena??

Niko ŠEBART: »Izgradnja pedagoške akademije je ena največjih pridobitev za mariborsko univerzo, za celoten kompleks usmerjenega izobraževanja in seveda za pedagoško šolstvo tako v slovenskem prostoru, v severovzhodni Sloveniji in v Mariboru. Najpomembnejše je, da smo prvič dobili materialni temelj za kakovostno organiziranost visokega šolstva; nova stavba bo omogočila uresničitev zasnovane usmerjenega izobraževanja, pa tudi vertikalno povezovanje pedagoškega šolstva. To pa pomeni večjo kakovost v izobraževanju učiteljev ne samo v rednem študijskem procesu, temveč tudi v študiju ob delu.«

Novi prostori pomenijo torej veliko za bogatejšo vsebino izobraževanja učiteljev. Ko bo stor-

jeno vse s področja pedagoške tehnologije, bo ta seveda še boljša; Vendar samo poslopje verjetno še ne omogoča vseh zamisli usmerjenega izobraževanja pedagoških delavcev.

Niko ŠEBART: »Tudi dolgoletno gledano pomeni nova pridobitev veliko, kajti prostorske zmogljivosti pomenijo velike notranje rezerve. Stavba sama pa ne omogoča celotnega uresničevanja izobraževanja učiteljev vseh profilov, ker še ni dograjen del za telesno kulturo. Pri izobraževanju učiteljev telesne vzgoje še torej precej manjka, prav tako pa ne moremo uresničiti zamisli, da bi ta kompleks na koroškem plateau reševal problematiko telesne vzgoje za vso univerzo.«

Pedagoška akademija ima osrednje mesto v izobraževanju pedagoških delavcev, vendar bo treba sedaj, ko uveljavljamo koncept usmerjenega izobraževanja, opraviti še nekaj nalog. Katere?

Niko ŠEBART: »Mislim, da bomo morali v nadaljnji dejavno-

Predsednik Niko Šebart

sti skupno s pedagoškimi delavci akademije uresničiti nekatere zamisli, to bo omogočilo, da se bo pedagoška akademija še bolj uveljavljala kot jedro pedagoškega šolstva. Hitreje in bolj kakovostno se bomo morali pripravljati na programske usmeritve, ki temeljijo na potrebah reformirane šolstva. Reševati bo treba kadrovske potrebe in obseg vpisa. Šola bo v prihodnje lažje povezovala usmerjeni vpis v gravitacijskem območju, zato pa se bo seveda morala, bolj kot doslej, povezovati z uporabniki. Poleg tega bo treba pospešiti ustanavljanje

posebnih izobraževalnih skupnosti, zlasti pa temeljne skupnosti za izobraževanje pedagoških delavcev. Živahnosti moramo biti tudi pri oblikovanju predlogov izobraževanja pedagoških delavcev za usmeritve, za katere pedagoške šole doslej niso izobraževale.«

Novi prostori bodo omogočili tudi razvoj nekaterih aktivnosti, ki po dosedanjih ocenah doslej niso bile niti dovolj kakovostno zasnovane niti uresničene....

Niko ŠEBART: »To nalogo nakazuje že položaj pedagoške akademije v okviru centra za usmerjeno izobraževanje. Zdaj so za to tudi materialne možnosti, z novo stavbo je dobila pedagoška akademija novo vlogo v ožjem in širšem prostoru. Bolj kakovostno bomo lahko izvajali in razvijali študijske, raziskovalne in razvojne načrte, imamo pa tudi večje možnosti za izvajanje strokovno pedagoškega in družbenopolitičnega izobraževanja rednih študentov, izrednih in študentov ob delu. Vsi izvajalci in uporabniki bodo odsej bolj motivirani. Seveda pa bodo lažje zaživele tudi občinski dejavnosti; na tem področju je bilo veliko pomanjkljivosti, odslej pa pričakujem boljše rezultate. Rad bi poudaril še to, da novi prostori omogočajo boljši standard ne le študentom, temveč tudi boljši družbeni standard.« EDVARD PUKŠIČ

Tudi plavanje

Spominjamo se še slovesnosti, ko so v Ajdovščini zgodaj spomladi odprli športno središče Polica. V njem sta bila prvotno velika in mala telovadnica. Prav te dni pa končujejo zimski plavalni bazen, ki ga bodo uporabljali šolarji iz Ajdovščine, pa tudi iz drugih šol ajdovske občine.

Ker je center stal več kot 40 milijonov dinarjev, so v ajdovski občini precej časa razpravljali o tem, ali je potrebno tako veliko športno središče v enem kraju. Sedaj, ko so pričeli urejati tudi športna igrišča v manjših krajih in ko bodo nekatere šole dobile v naslednjih letih telovadnice, so se tudi razprave o ajdovskem centru pomirile.

Telovadnici sta dali nov polet športu v Ajdovščini. Osnovnošolci imajo na voljo veliko telovadnico, v kateri preživijo do 2000 ur letno. Prvi pridejo vanjo ob osmi uri, zadnji pa se po redni telesni vzgoji poslovijo okrog 17. ure. Kasneje je telovadnica na voljo športnim društvom in delovnim organizacijam.

Denar zanj so prispevali: občinska izobraževalna skupnost ter občani krajevnih skupnosti Ajdovščine in Zapuže. Občinska izobraževalna skupnost daje sedaj precej denarja za odplačilo posojil in za plačevanje uporabe telovadnice v tistem času, ko so v njej ajdovski osnovnošolci.

S. J.